

GENERALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

Warszawa, 06 lutego 2023 r.

DOOŚ-WDŚZOO.420.77.2021.MRO.15

DECYZJA

Na podstawie art. 138 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2000, ze zm.), dalej k.p.a. po rozpatrzeniu odwołania Stowarzyszenia Pracownia na rzecz Wszystkich Istot z 14 grudnia 2021 r. od decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z 16 listopada 2021 r., znak: WOOŚ.420.47.2020.AMA.28, o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pod nazwą: *Budowa drogi S8 na odcinku Kłodzko-Wrocław (Magnice) odcinek realizacyjny II Zabkowice Śląskie – Łagiewniki WPR1*,

1. Uchylam pkt I.2.1 decyzji i umarzam postępowanie organu I instancji w tym zakresie.

2. Uchylam pkt I.2.3. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Wycinkę drzew i krzewów ograniczyć do egzemplarzy kolidujących z realizacją inwestycji. Usunięcie roślinności, odhumusowanie, wycinkę drzew oraz krzewów z wyłączeniem drzew i krzewów na odcinkach wskazanych w punkcie I.2.2 niniejszej decyzji, w okresie od 1 marca do 15 października prowadzić pod nadzorem specjalisty ornitologa, który na 2-3 dni przed jej wykonaniem dokona oględzin siedlisk pod kątem obecności gniazd ptaków. W przypadku potwierdzenia ich występowania – wskaże dalsze sposoby postępowania. W pozostałym okresie (od 16 października do końca lutego) ww. nadzór nie jest wymagany. Zalecenie dotyczące usunięcia roślinności nie dotyczy gruntów ornych oraz terenów po wycięciu lasów.

3. Uchylam pkt I.2.4. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Wycinkę drzew o obwodzie pni powyżej 50 cm, mierzonym na wysokości 130 cm, oraz z odstającą korą lub/i obecnością dziupli prowadzić przy udziale specjalistów: chiropterologa i entomologa, którzy na 2-3 dni przed jej rozpoczęciem winni dokonać oględzin drzew pod kątem stwierdzenia stanowisk bytowania i rozrodu nietoperzy oraz chronionych gatunków bezkręgowców, a w przypadku potwierdzenia ich występowania – wskażą dalsze sposoby postępowania.

4. Uchylam pkt I.2.5. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Zgodnie z wytycznymi specjalisty dendrologa z nadzoru przyrodniczego, zabezpieczyć przed uszkodzeniami drzewa i krzewy nieprzeznaczone do usunięcia, znajdujące się w obrębie i w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca robót budowlanych, w miejscach powodujących ich narażenie na uszkodzenie, poprzez:

- a) obłożenie pni miękkim, elastycznym materiałem (np. matami słomianymi), a następnie ich odeskowanie do wysokości 2-2,5 m od poziomu gruntu z zachowaniem szczególnej

ostrożności przy nabiegach korzeniowych, eliminując możliwość ich uszkodzenia. Po zakończeniu realizacji inwestycji na danym odcinku, zabezpieczenia drzew należy zdemonstrować nie dopuszczając do uszkodzeń drzew,

- b) wykonywanie prac bezpośrednio przy pniach drzew ręcznie lub przy użyciu mikrokoparek,
- c) zabezpieczenie odkopanych korzeni przed wysychaniem i mrozem, np. poprzez zastosowanie osłon jutowych i niezwłoczne zasypywanie wykopów w pobliżu drzew po zakończeniu prac. Niedopuszczalne jest obcinanie korzeni szkieletowych drzew,
- d) niezmięnianie poziomu gruntu oraz niezagęszczanie gleby w zasięgu koron drzew plus 1 m poprzez wykluczenie możliwości poruszania się sprzętu budowy, a także składowania materiałów budowlanych i odpadów.

5. Uchylam pkt I.2.8. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Prace związane z umocnieniem dna i skarp koryt cieków wodnych wykonać z zastosowaniem materiałów pochodzenia naturalnego (tj. np. drewno, ziemia, kamień, żwir, biomasa biodegradowalna). Użycie gotowych betonowych elementów prefabrykowanych lub zaprawy betonowej ograniczyć wyłącznie do miejsc, gdzie jest to uzasadnione względami technicznymi i wymogami bezpieczeństwa (tj. np. podpór lub filarów mostów). Do wykonywania umocnień skarp i dna cieków wodnych nie stosować gotowych koszy i materaców gabionowych.

6. Uchylam pkt I.2.9. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Bezpośrednio przed przystąpieniem do prac ingerujących w koryto rzeki Ślęzy, specjalista ichtiolog z nadzoru przyrodniczego skontroluje koryto rzeki pod kątem obecności śliza *Barbatula barbatula*. W przypadku stwierdzenia bytowania śliza, prace w korycie rzeki Ślęzy oraz jej skarp brzegowych można prowadzić wyłącznie w okresie od 30 czerwca do 1 marca, z zachowaniem ciągłości morfologicznej koryta.

7. Uchylam pkt I.2.10. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Na etapie realizacji prac budowlanych wykonać tymczasowe bariery herpetologiczne, obustronnie na odcinkach drogi S8 w km ok.: 74+300 – 74+800, 76+050 – 76+450, 76+840 – 78+600, 80+800 – 81+150, 82+000 – 82+500. Wygradzeniem objąć obszar prowadzonych robót i wykonać z materiałów, takich jak np. agrotkaniny, agrowłókniny, geotkaniny, folie ogrodowe lub z innych podobnych materiałów. Wygradzenia winny mieć wysokość minimum 50 cm nad powierzchnię gruntu i być rozpięte na drewnianych palikach oraz wkopane w grunt na głębokość około 20 cm. Góra wygradzenia winna być zaopatrzona w tzw. „przewieszkę” wygiętą na zewnątrz od placu budowy. Każdorazowo wygradzenie należy zakończyć w formie U-kształtnej, czyli tzw. zawrotki. Szczegółową lokalizację płotków należy uzgodnić ze specjalistą herpetologiem na placu budowy. W razie konieczności ww. specjalista winien dostosować szczegółową lokalizację ogrodzenia dla płazów do lokalnych uwarunkowań terenowych i korytarzy migracyjnych lub wskazać nowe miejsca wymagające zabezpieczenia. Zastosować wiaderka zamontowane po zewnętrznej stronie płotków tymczasowych (co 50 m oraz na obu ich końcach). Wiaderka o wysokości minimum 40 cm powinny posiadać przepuszczalne dno oraz zostać wkopane równo z gruntem tak, aby stanowiły pułapki pozwalające na wyłowienie migrujących zwierząt. W pułapkach należy umieścić materiał osłaniający płazy przed słońcem, np. mech, liście. Do każdej pułapki należy włożyć kij, w taki sposób, aby wystawał z pułapki pod dużym kątem i umożliwiał wyjście małym gryzoniom i

ryjówkom. Wiaderka muszą zostać umieszczone maksymalnie blisko ogrodzenia (powinny wręcz do niego przylegać), tak aby płazy wędrujące wzdłuż ogrodzenia zawsze do nich wpadały, a nie przechodziły obok. Zamontowane na terenie inwestycji bariery z wiaderkami należy monitorować w szczycie sezonowych migracji wiosennych (od 15 lutego do 15 maja) i jesiennych (od 15 września do 31 października) raz dziennie. W pozostałym okresie aktywności płazów (początek lutego - koniec października) raz na 2 dni. Gromadzące się w obrębie terenu budowy płazy, przy udziale i pod nadzorem herpetologa, przenosić na siedliska zastępcze.

8. Uchylam pkt I.2.11. decyzji i w tym zakresie orzekam:

W trakcie prac budowlanych unikać tworzenia okresowych zastoisk wodnych. W przypadku ich powstania na placu budowy, bezpośrednio przed likwidacją, a także bezpośrednio przed likwidacją wszelkich miejsc ze stagnującą wodą, specjaliści herpetolog oraz ichtiolog z nadzoru przyrodniczego skontrolują je pod kątem zasiedlenia przez zwierzęta. Stwierdzone osobniki należy przenieść poza teren prowadzonych prac, do stanowisk zastępczych odpowiadających ich wymaganiom siedliskowym, biorąc pod uwagę możliwość ich przetrwania we właściwym stanie ochrony na nowym stanowisku.

9. Uchylam pkt I.2.12. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Studzienki, kolektory i inne elementy systemu odwodnienia drogi lokalizować pomiędzy drogą a ogrodzeniem głównym. W przypadku braku takiej możliwości, zabezpieczyć je przed możliwością wpadania do nich drobnych ssaków, płazów i gadów oraz skonstruować w taki sposób, by możliwe było samodzielne wydostanie się z nich zwierząt. W celu minimalizacji oddziaływania urządzeń odwodnienia drogi na zwierzęta, należy uwzględnić poniższe wytyczne:

- a) wszelkie obiekty odwodnieniowe należy lokalizować poza powierzchniami przejść dla zwierząt, chyba że jest to niemożliwe ze względów technicznych;
- b) osadniki/separatory należy zaprojektować pod powierzchnią gruntu z dopływami podziemnymi, w przypadku gdy jest to niemożliwe ze względów technicznych otwory osadników/separatorów należy zabezpieczyć jak w przypadku studni (punkt 9d niniejszej decyzji);
- c) wszystkie studzienki rewizyjne należy zaopatrzyć w pełne pokrywy o jak najmniejszej liczbie otworów obsługowych i możliwie najmniejszej średnicy;
- d) wszystkie studnie i niecki wpadowe należy zaopatrzyć w szczelną pokrywę górną z włazem rewizyjnym;
- e) w przypadku, gdy studnie lub niecki posiadają otwory wlotowe (połączenie z rowami), należy je zabezpieczyć w sposób utrudniający wpadanie płazów do wnętrza obiektów poprzez wyposażenie otworów w kraty stalowe lub rząd pionowych prętów (płaskowników) – należy zastosować rozwiązanie kompromisowe pomiędzy wielkością oczek (czym mniejsze tym lepszym zatrzymywanie zwierząt), a wymaganiami hydrologicznymi (czym mniejsze oczka tym łatwiejsze blokowanie przepływu);
- f) w przypadku, gdy studnia lub niecka zlokalizowana jest bezpośrednio przy wlocie do przepustu, należy umożliwić zwierzętom swobodne przechodzenie przez przepust poprzez wykonanie pochylni z betonu skierowanej w stronę przepustu;

g) wszelkie prace prowadzone na niezabezpieczonych przed dostępem płazów zbiornikach retencyjnych, w tym jego czyszczenie i odmulanie, wykonywać we wrześniu (działania te mogą być prowadzone poza wskazanym terminem tylko w przypadku, gdy herpetolog w wyniku kontroli zbiornika przeprowadzonej na 1-2 dni przed podjęciem działań wykluczy występowanie w nim płazów, w sytuacji takiej działania muszą być prowadzone w sposób ciągły, tak by nie doszło do zasiedlenia zbiornika przez płazy).

10. Uchylam pkt I.2.13. decyzji i w tym zakresie orzekam:

W przypadku stwierdzenia konieczności ingerencji (częściowego zasypania) w większy staw w kilometrze 80+880 projektowanej drogi S8, należy wykonać zbiornik zastępczy dedykowany batrachofaunie, o powierzchni nie mniejszej niż powierzchnia części likwidowanej stawu, pod nadzorem specjalisty herpetologa, który wskaże jego lokalizację, zgodnie z wytycznymi zawartymi w punkcie I.2.14. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu nadanym niniejszą decyzją.

11. Uchylam pkt I.2.14. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Zasypanie mniejszego zbiornika oraz w przypadku konieczności, części zbiornika większego w km 80+880 projektowanej drogi S8, należy prowadzić w okresie pomiędzy 15 września, a 15 października z uwagi na opuszczenie ich przez większość płazów przeobrażonych z postaci larwalnych, a jednocześnie brak osobników zimujących. Dokładny termin przeprowadzenia prac powinien być ustalony przez pełniącego nadzór herpetologa na podstawie obserwacji w terenie oraz warunków temperaturowych. Przed przystąpieniem do całkowitego lub częściowego zasypania zbiorników należy szczelnie je wygradzić, aby nie dopuścić do nich płazów zimujących. Z wygradzonych zbiorników należy odłowić płazy oraz inne zwierzęta i przenieść je do zbiornika/zbiorników kompensacyjnych. Zbiorniki należy zasypywać jednostronnym frontem roboczym, aby umożliwić samodzielną ucieczkę zwierzętom, które mogły pozostać jeszcze w zbiornikach. W przypadku stwierdzenia możliwości zasypania częściowego, zachowaną część zbiornika oddzielić od projektowanej drogi za pomocą ścianki szczelnej. Wszystkie ww. prace wykonywać pod nadzorem specjalistów herpetologa i ichtiologa. Wykonać zbiornik/zbiorniki zastępcze dla batrachofauny, o powierzchni łącznej nie mniejszej niż powierzchnia siedlisk zasypywanych, zgodnie z poniższymi wytycznymi:

- a) linię brzegową zaprojektować jako nieregularną;
- b) wyprofilować dno tak, aby płycizny do 30 cm były jak najbardziej rozległe - powinny zajmować większą część zbiornika, nawet do 80 % powierzchni misy zbiornika;
- c) maksymalna głębokość zbiorników to 1,5 m;
- d) każdy zbiornik powinien mieć łagodny profil dna: najkorzystniejsze jest nachylenie wynoszące 1:20, nie powinno przekraczać 1:5;
- e) brzeg i dno od strony drogi powinny być strome o nachyleniu 1:2 - co powinno ograniczyć rozwój roślinności, obniżyć temperaturę wody i zniechęcić płazy do przebywania w tej części zbiornika;
- f) dno powinno być nierówne, z podwodnymi grzbietami, które stwarzają lepsze warunki rozwoju roślin. Należy na nim umieścić pnie drzew, częściowo leżących na brzegu;
- g) brzegi zbiornika mają mieć łagodny spadek (np. 1:5);

- h) wybudowane zbiorniki należy odgradzić od strony drogi szczelnym wygradzeniem herpetologicznym o parametrach opisanych w warunku I.3.11;
- i) zbiorniki powinny zostać zasiedlone przez roślinność w sposób naturalny;
- j) budowę zbiorników kompensacyjnych dla batrachofauny prowadzić pod nadzorem specjalisty herpetologa.

12. Uchylam pkt I.2.15. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Wzdłuż ogrodzeń ochronno-naprowadzających wprowadzić gęste, rzędowe nasadzenia rodzimych gatunków krzewów i niskich drzew, na odległość min. 50 m w każdą stronę od przejść dla zwierząt dużych i średnich, zachowując wąski (szerokości ok. 2,5 m) pas trawiasty wzdłuż ogrodzenia (pomiędzy ogrodzeniem a wprowadzonymi nasadzeniami) – chyba, że jest to niemożliwe ze względów technicznych lub terenowych. Doboru gatunków krzewów i drzew do nasadzeń, dokonać w uzgodnieniu z nadzorem botanicznym z uwzględnieniem warunków siedliskowych.

13. Uchylam pkt I.2.19. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Przez cały okres użytkowania drogi jednokrotnie w lutym/marcu (przed migracjami wiosennymi płazów) oraz jednokrotnie w sierpniu (przed migracjami jesiennymi płazów) wykonywać kontrole szczelności ogrodzeń obejmujące sprawdzenie stanu utrzymania ogrodzeń (wraz z usunięciem roślinności przy ogrodzeniu), szczelności ogrodzeń w miejscach połączeń z elementami konstrukcyjnymi obiektów, sposobu zamocowania płotków i występowania ewentualnych śladów podkopów wykonanych przez zwierzęta. Zaobserwowane uszkodzenia i nieprawidłowości należy niezwłocznie usuwać.

14. Uchylam pkt I.2.20. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Przez cały okres użytkowania drogi jednokrotnie w lutym/marcu (przed migracjami wiosennymi płazów) oraz jednokrotnie w sierpniu (przed migracjami jesiennymi płazów) wykonywać przegląd drożności przejść dla zwierząt oraz elementów systemu odwodnienia dotyczących zabezpieczenia przed wпадaniem płazów. Strefę wejściową i półki oczyszczać z nawiewanych liści i innych materiałów zmniejszających powierzchnię przejść wykorzystywaną przez zwierzęta i w miarę potrzeb uzupełniać warstwą mineralną na górnej powierzchni półek.

15. Uchylam pkt I.2.26. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Zaplecza budowy, bazy magazynowania materiałów budowlanych, miejsca magazynowania mas ziemnych, miejsca magazynowania destruktu asfaltowego, miejsca postoju i tankowania pojazdów oraz miejsca magazynowania odpadów, lokalizować w pierwszej kolejności w liniach rozgraniczających określających obszar prowadzonych robót oraz w odległości minimum 50 m od koryt rzek i innych cieków oraz brzegów zbiorników wodnych. Zaplecza budowy, bazy magazynowania materiałów budowlanych, miejsca magazynowania destruktu asfaltowego, miejsca postoju i tankowania pojazdów oraz miejsca magazynowania odpadów należy uszczelnić na przykład poprzez zastosowanie geomembrany lub innych materiałów spełniających analogiczną funkcję. Zaplecza budowy oraz miejsca postoju maszyn i urządzeń wyposażać w sorbenty, maty bądź biopreparaty do neutralizacji i likwidacji ewentualnych wycieków oraz wylewów substancji ropopochodnych.

16. Uchylam pkt I.3.2. decyzji i umarzam postępowanie organu I instancji w tym zakresie.

17. Uchylam pkt I.3.4. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Przejścia dla małych zwierząt zespolone z ciekami wyposażać w obustronne półki o szerokości 0,75 m, wyniesione min. 0,1 m ponad zwierciadło średniej rocznej wody w cieku. Półki należy połączyć z terenem otaczającym przejście w sposób umożliwiający swobodne przechodzenie zwierząt, a dojścia do półek powinny posiadać nachylenie 1:3 – 1:5. Powierzchnie półek pokryć rodzimym gruntem, nie stosować suchych półek z koszy kamiennych (gabionów). Grunt powinien pochodzić z rejonu przejścia.

18. Uchylam pkt I.3.6. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Przejścia samodzielne dla małych zwierząt (przepusty) należy wykonać o prostokątnym lub eliptycznym otwartym przekroju (otwarte dno). Dno przepustów pokryć gruntem (glebą) o dużych zdolnościach retencjonowania wody. Grunt powinien być niezagęszczony, o miąższości zapewniającej szczelne i trwałe pokrycie dna. Strefy przepustów muszą w sposób łagodny i płynny przechodzić w sąsiadujący teren, zachowując naturalny charakter otoczenia. Biorąc pod uwagę warunki techniczne przedmiotowych obiektów, w ich sąsiedztwie należy ułożyć warstwę ziemi urodzajnej oraz obsiać nasionami traw (z dopuszczalną domieszką roślin motylkowych i bylin), dobranych odpowiednio do warunków siedliskowych oraz zastosować zabezpieczenie przed rozmyciem, według potrzeb, za pomocą geowłókniny lub geosiatki.

19. Uchylam pkt I.3.8. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Zbiorniki retencyjne naziemne należy lokalizować poza obszarami najści odpowiadającymi szerokości światła przejść, a optymalnie w odległości co najmniej 50 m od zewnętrznych krawędzi najści na przejścia pod drogą. Zbiorniki należy ogrodzić i zabezpieczyć przed dostępem osób niepowołanych. W celu zabezpieczenia zbiorników przed przedostaniem się do nich płazów, wzdłuż całego ogrodzenia zbiorników wykonać, pod nadzorem specjalisty herpetologa, ogrodzenia ochronne zgodne z parametrami wskazanymi w punkcie I.3.11 decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu nadanym niniejszą decyzją. Ogrodzenia zbiorników na całym przebiegu muszą być szczelne. Przy łączeniu ogrodzenia zbiornika z właściwym ogrodzeniem ochronnym drogi (ogrodzenie zbiornika może być zintegrowane z ogrodzeniem ochronnym) unikać gwałtownych załamań, jednorazowych odchyień od osi $>15^\circ$. Pas szerokości 50-80 cm przed ogrodzeniem po stronie zewnętrznej od zbiornika powinien być koszony minimum 2 razy w okresie wegetacyjnym. W przypadku bramy lub furtki należy trwale przymocować płotek do ich skrzydeł tak, aby przeswit pomiędzy podłożem i skrzydłem bramy/furtki nie był większy niż 5 mm. Dodatkowo w przypadku montażu bramy lub furtki nad terenem nieutwardzonym, np. w ciągu drogi serwisowej o nawierzchni innej niż bitumiczna lub z kostki betonowej, na całej szerokości bramy lub furtki należy wykonać nawierzchnię z betonowych płyt chodnikowych, co wykluczy możliwość podkopywania się zwierząt. Dopuszcza się rezygnację z zagłębienia płotków w grunt w przypadku, gdy ogrodzenie zbiorników zostanie wykonane na podmurówce (monolitycznej lub systemowej) zagłębionej w grunt na głębokość minimum 10 cm. Płotki uniemożliwiające dostawanie się płazów do zbiorników należy zamontować bezpośrednio po ich wybudowaniu. W przypadku braku możliwości zlokalizowania zbiorników poza strefą najścia do przejść dla zwierząt należy zrezygnować z ogrodzeń herpetologicznych i zastosować poniższe wytyczne:

- a) głębokość zbiornika nie może być większa niż 1,5 m na wysokości najścia na przejście;

- b) skarpy zbiornika powinny mieć nachylenie nie większe niż $< 1:2,5$, należy je pokryć gruntem i obsiać trawą;
- c) kształt zbiornika wydłużyć i zorientować wzdłuż kierunku migracji zwierząt;
- d) przed wlotem do zbiornika zastosować separator substancji ropopochodnych oraz osadnik;
- e) rów pomiędzy rowem odwadniającym drogą S8 a zbiornikiem retencyjnym zarurować tak, by można było nad nim płynnie przeprowadzić ogrodzenie główne drogi i ogrodzenie dla płazów.

20. Uchylam pkt I.3.10. decyzji w części i w tym zakresie orzekam:

W kilometrażach drogi S8 wskazanych w tabeli nr 1 zaprojektować obiekty, które pełnić będą funkcje przejść dla zwierząt poprzez spełnianie minimalnych wymagań strefy przeznaczonej dla migracji.

Tabela 1. Zestawienie obiektów pełniących funkcje przejść dla zwierząt.

Lp.	Nazwa obiektu	Przybliżony km	Minimalne parametry strefy przeznaczonej dla migracji zwierząt B (światło poziome)* H (światło pionowe)	Typ przejścia
1.	C4.1-P17	70+151	$B \geq 2$ xpółki - pasy gruntowe 0,75 m $H \geq 1,5$ m	PZM - przejście dla małych zwierząt
2.	XC4-P17	70+151	$B \geq 2$ xpółki - pasy gruntowe 0,75 m $H \geq 1,5$ m	PZM - przejście dla małych zwierząt, przejście oznaczone symbolem „x” zlokalizowane jest pod drogami obsługującymi teren inwestycji - czyli nie w ciągu drogi głównej
3.	C4.1-P18	71+201	$B \geq 2$ xpółki - pasy gruntowe 1,5 m $H \geq 1,5$ m	PZM - przejście dla małych zwierząt
4.	C4.1-MD17	71+430	$B \geq 2$ xpółki - pasy gruntowe 3 m $H \geq 2,5$ m	PZDs - przejście dolne dla średnich zwierząt
5.	C4.1-MD17a	72+942	$B \geq 2$ x7,5 m $H \geq 3,5$ m	PZDd - przejście dolne dla dużych zwierząt
6.	C4.1-MD18	73+431	$B \geq 2$ xpółki - pasy gruntowe 3 m $H \geq 2,5$ m	PZDs - przejście dolne dla średnich zwierząt

7.	C4.1-MD19	73+938	B $\geq$ 2xpółki - pasy gruntowe 0,75 m H $\geq$ 1,5m	PZM - przejście dla małych zwierząt
8.	C4.1-ED8	74+494- 74+623	B - około km 74+494 -strefa południowa min. 30 m, około km 74+623 - strefa północna min. 30 m H>5m	PZDd - przejście dolne dla dużych zwierząt
9.	C4.1-MD20	75+300	B $\geq$ 2xpółki - pasy gruntowe 1 m H $\geq$ 1,5m	PZM - przejście dla małych zwierząt
10.	C4.1-MD21	75+530	B $\geq$ 2x10 m H $\geq$ 5m	PZDd - przejście dolne dla dużych zwierząt
11.	C4.1-MD22	76+139	B $\geq$ 2xpółki - pasy gruntowe 0,75 m H $\geq$ 1,5m	PZM - przejście dla małych zwierząt
12.	C4.1-MD23	76+353	B $\geq$ 2x3 m H $\geq$ 2,5 m	PZDs - przejście dolne dla średnich zwierząt
13.	C4.1-MD24	76+939	B $\geq$ 2x3m H $\geq$ 2,5 m	PZDs - przejście dolne dla średnich zwierząt
14.	C4.1-P19	77+242	B $\geq$ 2,5 m H $\geq$ 1,5m	PZM - przejście dla małych zwierząt
15.	C4.1-MD25	77+742	B $\geq$ 2xpółki - pasy gruntowe 3 m H $\geq$ 2,5 m	PZDs - przejście dolne dla średnich zwierząt
16.	XC4.1-MD25	77+742	B $\geq$ 2xpółki - pasy gruntowe 3 m H $\geq$ 2,5 m	PZDs - przejście dolne dla średnich zwierząt, Przejście oznaczone symbolem „x” zlokalizowane jest pod drogami obsługującymi teren inwestycji - czyli nie w ciągu drogi głównej
17.	C4.1-MD26	78+122	B $\geq$ 2xpółki - pasy gruntowe 0,75 m H $\geq$ 1,5m	PZM - przejście dla małych zwierząt
18.	XC4.1-MD26	78+122	B $\geq$ 2xpółki - pasy gruntowe 0,75 m H $\geq$ 1,5 m	PZM - przejście dla małych zwierząt,

				przejście oznaczone symbolem „x” zlokalizowane jest pod drogami obsługującymi teren inwestycji - czyli nie w ciągu drogi głównej
--	--	--	--	--

21. Uchylam pkt I.3.11. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Wykonać stałe, samodzielne ogrodzenia ochronno-naprowadzające dla małych zwierząt (w szczególności płazów i gadów), łączące się płynnie z krawędziami przejść i przepustów, na zakończeniach wygięte w formie litery U lub C. Ogrodzenia winny być wykonane z połączonych szczelnie prefabrykowanych kształtek betonowych, pełnych płyt metalowych lub pełnych płyt z tworzywa sztucznego i mieć wysokość min. 50 cm ponad powierzchnią gruntu i być trwale zagłębione w ziemi na minimalną głębokość 10 cm. Dopuszcza się rezygnację z zagłębienia płotków w grunt w przypadku, gdy ogrodzenie zostanie wykonane na podmurówce (monolitycznej lub systemowej) zagłębionej w grunt na głębokość minimum 10 cm. Górna część konstrukcji winna być wygięta w kierunku terenu przylegającego do pasa drogi, pod kątem nie mniejszym niż 45° i nie większym niż 90°. W miejscach, gdzie na wysokości bram w ogrodzeniu głównym zlokalizowane są płotki ochronno-naprowadzające dla płazów, na całej długości bramy należy zaprojektować krawężnik na ławie fundamentowej, do którego, przy zamykaniu bramy, szczelnie przylegał będzie płotek dla płazów. Konieczne jest zastosowanie sztywnych konstrukcji skrzydeł bram i furtek oraz stabilnych i precyzyjnych mechanizmów ryglujących. W sytuacjach, gdy konieczne jest przerwanie ciągłości ogrodzenia ochronno-naprowadzającego np. koniecznością wykonania zjazdu z drogi obsługującej teren inwestycji, należy w takich miejscach zamontować stop-rynny.

22. Uchylam pkt I.3.12. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Ogrodzenia ochronno-naprowadzające wykonać obustronnie w następujących kilometrażach drogi S8: ok. 70+050 – 70+250, ok. 71+100 – 71+530, ok. 72+840 – 78+220, ok. 79+450 – 79+670, ok. 80+800 – 82+470, ok. 83+000 – 83+200, ok. 84+050 – 84+250, ok. 84+680 – 84+885.

23. Uchylam pkt I.3.15. decyzji i w tym zakresie orzekam:

W przypadku, gdyby droga miała zostać oświetlona, do oświetlenia drogi zastosować lampy LED lub lampy niskosodowe o jak najniższym natężeniu światła i o niskiej wartości promieniowania UV oraz barwie światła zawierającej się w przedziale 2600-3700 K, zalecana <3000 K, z odpowiednio ukształtowanymi kloszami kierującymi światło na drogę i zapobiegającymi nadmiernemu rozpraszaniu światła.

24. Uchylam pkt I.3.17. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Szczelny system odwodnienia należy zastosować:

- 1) w miejscach szczególnie zagrożonych infiltracją zanieczyszczeń do wód podziemnych, tj.: w km ok.: 75+120 – 75+890, 77+480 – 77+910, 79+020 – 79+500, 80+810 – 81+170, 83+090 – 83+610, 84+030 – 84+360, 85+030 – 85+230;
- 2) w miejscach występowania siedlisk cennych przyrodniczo, tj. w km ok.: 80+900 — 81+100 (obie strony drogi), 74+400 — 74+600 (obie strony drogi), 79+790 (strona prawa drogi, w odległości 331 m od osi, w rejonie węzła), 79+840 (strona prawa drogi, w odległości 427 m od osi, w rejonie węzła), 83+700 - 84+000 (strona lewa drogi).

25. Uchylam pkt I.3.20. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Na terenach szczególnego zagrożenia infiltracją zanieczyszczeń do wód podziemnych, tj.: w km ok.: 75+120 – 75+890, 77+480 – 77+910, 79+020 – 79+500, 80+810 – 81+170, 83+090 – 83+610, 84+030 – 84+360, 85+030 – 85+230 zbiorniki retencyjne zastosować jako szczelne.

26. Uchylam pkt II.2.1. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Po pierwszym roku oddania drogi do użytkowania, a następnie jeden raz w roku, sumarycznie przez okres 3 lat, w okresie pełnego ulistnienia roślin (wiosna lub lato), przeprowadzać przy udziale specjalisty dendrologa lub botanika kontrolę udatności dokonanych nasadzeń drzew i krzewów. W przypadku stwierdzenia ubytków w nasadzeniach, należy je uzupełniać w stosunku 1:1. Nasadzenia należy uzupełnić najpóźniej w następnym roku kalendarzowym. Termin nasadzeń uzupełniających należy ustalić we współpracy ze specjalistą dendrologiem lub botanikiem, który uczestniczył w monitoringu ich udatności. Przy ustalaniu terminu należy uwzględnić rodzaj zastosowanych sadzonek (z zakrytym bądź odkrytym systemem korzeniowym), gatunki drzew oraz uwarunkowania meteorologiczne.

27. Uchylam pkt II.2.2. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Po upływie 5 lat od wykonania nasadzeń, o których mowa w pkt II.1.2., przeprowadzić monitoring kształtowania się siedliska przyrodniczego *91E0. Monitoring stanu siedliska wykonać przy udziale specjalisty fitosocjologa, zgodnie z metodyką wskazaną przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Wyniki monitoringu przekazać Nadleśnictwu Henryków.

28. Uchylam pkt II.2.3. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Zbiorcze raporty zawierające informacje o ustaleniach dotyczących sposobu i zakresu przeprowadzonych działań, o których mowa w punktach II.1.1-II.1.5, II.2.1-II.2.2 decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu nadanym niniejszą decyzją, a także dokumenty potwierdzające udział specjalistów (np. protokół z ustaleń i/lub oświadczenie specjalisty potwierdzające właściwe przeprowadzenie działań) przedłożyć do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i do wiadomości Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w okresie 60 dni od zakończenia poszczególnych prac z udziałem specjalistów.

29. Uchylam pkt III decyzji i w tym zakresie orzekam:

Nakładam obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022

r. poz. 1029), dalej ustawa u.o.o.ś., udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w zakresie:

- 1) Ustalenia dokładnej lokalizacji, rodzaju i zakresu nasadzeń kompensacyjnych, w tym liniowych pasów zieleni w formie szpalerów drzew lub wysokich krzewów wzdłuż drogi S8 na odcinku od drogi powiatowej Gilów – Niemcza do przejścia dla dużych zwierząt w km 81+001 – 81+067 (obiekt C4.1-ED9);
- 2) Weryfikacji możliwości zastosowania ekranów antyolśnieniowych na odcinkach drogi S8, w km ok.: 74+300 – 74+750, 75+250 – 75+850, 80+850 – 81+150;
- 3) Doprecyzowania liczby i typów budek dla ptaków oraz ewentualnie dla nietoperzy;
- 4) Ustalenia szczegółowego zagospodarowania przejść dla zwierząt oraz doprecyzowania parametrów przejść;
- 5) Weryfikacji analizy oddziaływania na cele ochrony obszarów Natura 2000 Wzgórza Niemczańskie PLH020082 oraz Masyw Ślęży PLH020040, w tym w zakresie wpływu na określone w dokumentach planistycznych dla tych obszarów cele działań ochronnych ustalonych w stosunku do ich poszczególnych przedmiotów ochrony;
- 6) Doprecyzowania sposobu odprowadzania i podczyszczania odprowadzanych wód opadowych i roztopowych oraz wskazania rodzaju, lokalizacji oraz parametrów urządzeń podczyszczających, odbiorników odprowadzanych wód opadowych i roztopowych oraz zbiorników retencyjnych;
- 7) Uszczegółowienia charakteru wykonywanych prac i planowanych do użycia materiałów związanych z przełożeniem cieków oraz analizy wpływu regulacji cieków na środowisko wodne;
- 8) Uszczegółowienia rozwiązań systemu odwodnienia (w oparciu o szczegółową dokumentację hydrogeologiczną oraz projekt odwodnienia) fragmentu drogi przecinającego strefę „C” ochrony uzdrowskiej uzdrowiska Przerzeczyn-Zdrój oraz określenia, czy na całym odcinku drogi kolidującym z ww. strefą konieczne będzie zastosowanie szczelnego systemu odwodnienia oraz zastosowanie monitoringu wód podziemnych w granicach strefy, określając jego zakres i termin;
- 9) Określenia sposobów odwadniania wykopów na etapie realizacji przedsięwzięcia oraz sposobu odprowadzania wód z ewentualnego odwodnienia;
- 10) Oszacowania ilości wód opadowych i roztopowych odprowadzanych z jezdni (wraz z podziałem na miejsca odprowadzania tych wód) i przeanalizowania ich wpływu na środowisko gruntowo-wodne. W analizie należy odnieść się do: poziomu wód gruntowych w miejscach, gdzie wody opadowe i roztopowe odprowadzane będą do gruntu poprzez zbiorniki, możliwości hydraulicznych rowów w przypadku odprowadzania wód opadowych i roztopowych do ziemi poprzez rowy oraz poziomu wód i przepływów w ciekach, jak również do możliwości przyjęcia oszacowanej ilości wód opadowych i roztopowych przez odbiorniki oraz kwestii zalewania terenów sąsiednich w związku z odprowadzaniem wód oraz ich oddziaływania na jednolite części wód.

30. Uchylam pkt V.1.3. decyzji i w tym zakresie orzekam:

Zbiorcze raporty zawierające informacje o ustaleniach dotyczących sposobu i zakresu przeprowadzonych działań, o których mowa w punktach V.1.1-V.1.2, a także dokumenty potwierdzające udział specjalisty (np. protokół z ustaleń i/lub oświadczenie specjalisty potwierdzające właściwe przeprowadzenie działań) przedłożyć do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i do wiadomości Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w okresie 60 dni od zakończenia poszczególnych prac z udziałem specjalistów.

31. W pozostałej części utrzymuję decyzję w mocy.

Uzasadnienie

Decyzją z 16 listopada 2021 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu, dalej RDOŚ we Wrocławiu, działając na podstawie art. 71 ust. 2 pkt 2 ustawy u.o.o.ś, w związku z wnioskiem Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad z 19 października 2020 r., określił środowiskowe uwarunkowania realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia. W dniu 14 grudnia 2021 r. Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot wniosła odwołanie od powyższej decyzji. Uprawnienie do wniesienia odwołania przez powyższe stowarzyszenia statuuje przepis art. 44 ust. 2 ustawy u.o.o.ś. Odwołanie zostało wniesione w terminie – w związku z tym, że decyzja została doręczona stronom poprzez obwieszczenie w trybie art. 49 k.p.a., termin ten upłynął w dniu 16 grudnia 2021 r. Skarżący wskazał, że w przedmiotowej sprawie doszło do naruszeń przy wydawaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, podniósł zarzuty naruszenia:

- 1) art. 80 ust. 1 pkt 1 ustawy u.o.o.ś. – pominięcie ustaleń sporządzonych w raporcie oddziaływania na środowisko i oparcie istotnych rozstrzygnięć decyzji środowiskowej w zakresie mostu krajobrazowego C4.1-ED8 na opinii wykonanej dla GDDKiA Oddział Wrocław przez firmę Mentor Consulting Sp. z o.o. Środowiskowa sp. k., dalej opinia firmy Mentor Consulting;
- 2) art. 82 ust. 1 pkt 1 lit. b i c ustawy u.o.o.ś. – błędne określenie wymagań dotyczących ochrony środowiska koniecznych do uwzględnienia w dokumentacji wymaganej do wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej poprzez obniżenie parametrów mostu krajobrazowego C4.1-ED8;
- 3) art. 81 ust. 1 pkt 2 ustawy u.o.o.ś. – brak dokonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia przewidującego realizację mostu krajobrazowego C4.1-ED8 o obniżonych parametrach na obszar Natura2000 Specjalnego Obszaru Ochrony Natura 2000 Wzgórza Niemczańskie PLH020082;
- 4) art. 7, art. 77 § 1, art. 80, art. 107 § 3 k.p.a. – brak oceny obciążonego licznymi wadami merytorycznymi środka dowodowego w postaci opinii firmy Mentor Consulting, a w konsekwencji braku wyczerpującego zebrania i rozpatrzenia całego materiału dowodowego i wydania orzeczenia opartego na zasadzie prawdy obiektywnej, którego uzasadnienie nie zawiera wyjaśnienia powodów zakwestionowania przez organ wytycznych raportu

oddziaływania na środowisko oraz uznania za wiarygodne rekomendacji zawartych w opinii firmy Mentor Consulting;

5) art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy Rady 92/43.EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. U. UE. L. 1992.206.7) oraz art. 33 ust 1 pkt 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r., poz. 1098 ze zm.) – określenie środowiskowych uwarunkowań inwestycji wywierającej znacząco negatywny wpływ na cele ochrony Natura 2000 obszaru Natura 2000 Wzgórza Niemczańskie PLH020082 co powoduje pogorszenie jego integralności oraz wniesli o jej uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska ustalił i zważył, co następuje.

Przedmiotowa inwestycja stanowi przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r., poz. 1839), dalej rozporządzenie RM, tj. budowę II odcinka realizacyjnego drogi ekspresowej S8 o długości 17 000 m, tj. przedsięwzięcie, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 31 rozporządzenia RM.

W ramach przedmiotowej inwestycji znajdują się również przedsięwzięcia wymienione w rozporządzeniu RM jako przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Opisanymi wyżej przedsięwzięciami, realizowanymi w związku z przedmiotową inwestycją są:

- 1) § 3 ust. 1 pkt 62 rozporządzenia RM – budowa, rozbudowa i przebudowa dróg o nawierzchni twardej o całkowitej długości przedsięwzięcia powyżej 1 km inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 31 i 32 lub obiekty mostowe w ciągu drogi o nawierzchni twardej, z wyłączeniem przebudowy dróg lub obiektów mostowych, służących do obsługi stacji elektroenergetycznych i zlokalizowanych poza obszarami objętymi formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- 2) § 3 ust. 1 pkt 88 rozporządzenia RM - zmianę lasu, innego gruntu o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha pokrytego roślinnością leśną - drzewami i krzewami oraz runem leśnym - lub nieużytku na użytek rolny lub wylesienie mające na celu zmianę sposobu użytkowania terenu:
  - a) jeżeli dotyczy lasów łęgowych, olsów lub lasów na siedliskach bagiennych,
  - b) jeżeli dotyczy enklaw pośród użytków rolnych lub nieużytków,
  - c) na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 tej ustawy,
  - d) w granicach administracyjnych miast,
  - e) powierzchni nie mniejszej niż 1 ha, inne niż wymienione w lit. a-d;

- 3) § 3 ust. 2 pkt 2 w związku z § 2 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia RM - napowietrzne linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym nie mniejszym niż 110kV inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 6;
- 4) § 3 ust. 2 pkt 2 w związku z § 2 ust. 1 pkt 31 rozporządzenia RM - instalacje do przesyłu gazu inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 20 oraz towarzyszące im tłocznie lub stacje redukcyjne, z wyłączeniem gazociągów o ciśnieniu nie większym niż 0,5 MPa i przyłączy do budynków; przy czym tłocznie lub stacje redukcyjne budowane, montowane lub przebudowywane przy istniejących instalacjach przesyłowych nie są przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko;

Mając na uwadze treść przepisu art. 71 ust. 2 pkt 2 ustawy u.o.o.ś, przedmiotowe przedsięwzięcie wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Przedmiotowe przedsięwzięcie zlokalizowane będzie na terenie województwa dolnośląskiego, które odpowiada obszarowi podlegającemu właściwości miejscowej RDOŚ we Wrocławiu.

Charakter powyższych ustaleń pozwala stwierdzić, że zgodnie z treścią przepisu art. 75 ust. 1 pkt 1 lit a) ustawy u.o.o.ś, RDOŚ we Wrocławiu jest organem właściwym rzeczowo i miejscowo w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla niniejszego przedsięwzięcia. Z kolei zgodnie z treścią przepisu art. 127 § 2 k.p.a. w związku z art. 127 ust. 3 ustawy u.o.o.ś, organem właściwym do rozpatrzenia odwołania od decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska jest Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska.

Zgodnie z art. 138 § 1 pkt 2 k.p.a, organ odwoławczy może uchylić zaskarżoną decyzję w całości albo w części i w tym zakresie orzec co do istoty sprawy albo uchylając tę decyzję – umorzyć postępowanie pierwszej instancji w całości albo w części. Uchylenie decyzji w oparciu o art. 138 § 1 pkt 2 *ab initio* k.p.a. będzie miało miejsce wówczas, gdy w wyniku ponownego rozpoznania sprawy rozstrzygnięcie merytoryczne organu odwoławczego jest niezgodne z rozstrzygnięciem organu pierwszej instancji. Organ administracji, wydając w postępowaniu odwoławczym decyzję uchylającą zaskarżoną decyzję i orzekając co do istoty sprawy, zajmuje stanowisko, że rozstrzygnięcie organu pierwszej instancji jest w tym zakresie nieprawidłowe z uwagi na niezgodność z przepisami prawa lub z punktu widzenia celowości podjętego rozstrzygnięcia. Z sytuacją taką mamy do czynienia w odniesieniu do punktów: I.2.3., I.2.4., I.2.5., I.2.8., I.2.9., I.2.10., I.2.11., I.2.12., I.2.13., I.2.14., I.2.15., I.2.19., I.2.20., I.2.26., I.3.4., I.3.6., I.3.8., I.3.10., I.3.11., I.3.12., I.3.15., I.3.17., I.3.20., II.2.1., II.2.2., II.2.3., III, V.1.3., decyzji RDOŚ we Wrocławiu z 16 listopada 2021 r. Natomiast uchylenie decyzji i umorzenie postępowania organu pierwszej instancji – art. 138 § 1 pkt 2 *in fine* k.p.a. może mieć miejsce w sytuacji, gdy postępowanie to było bezprzedmiotowe. Z sytuacją taką mamy do czynienia w odniesieniu do punktów I.2.1., I.3.2. decyzji, natomiast w pozostałej części zaskarżona decyzja jest prawidłowa i nie narusza przepisów prawa w stopniu uzasadniającym jej uchylenie.

Mając na uwadze przepis art. 80 ust. 2 ustawy u.o.o.ś, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska dokonał oceny zgodności lokalizacji przedmiotowego przedsięwzięcia z ustaleniami

obowiązujących na terenie realizacji przedsięwzięcia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z przywołanym artykułem właściwy organ wydaje decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach po stwierdzeniu zgodności lokalizacji przedsięwzięcia z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jeżeli plan ten został uchwalony, przy czym nie dotyczy to decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydawanej dla drogi publicznej. Z tego też względu ocena ta w analizowanej sprawie dotyczy przedsięwzięć innych niż budowa, rozbudowa i przebudowa dróg publicznych, które zostały objęte wnioskiem GDDKiA z 19 października 2020 r. Przedsięwzięcia te zlokalizowane będą w obszarze obowiązywania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, dalej mpzp, podjętych uchwałą Nr XLII/10/2013 Rady Miejskiej z Ząbkowic Śląskich z 28 lutego 2013 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Sulisławice w gminie Ząbkowice Śląskie.

Na podstawie uchwały Nr XLII/10/2013 Rady Miejskiej z Ząbkowic Śląskich z 28 lutego 2013 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Sulisławice w gminie Ząbkowice Śląskie teren objęty wnioskiem, działka o numerze 215/33 obręb Sulisławice, Ząbkowice Śląskie (obszar wiejski) – mieści się w strefie R2.12 określone jako tereny rolnicze. Ponadto przez ww. działkę przebiegają linie napowietrzne 110 kV, które zgodnie z § 33 ust. 2 Rady Miejskiej z Ząbkowic Śląskich z 28 lutego 2013 r. dopuszcza się modernizacji i przebudowy. Dodatkowo przez ww. działkę przebiegają również gazociągi wysokiego ciśnienia DN 150, DN 300, które zgodnie z § 34 ust. 4 oraz § 35 ust 5 ww. uchwały są dopuszczone do modernizacji i przebudowy.

Na podstawie uchwały Nr XLII/10/2013 Rady Miejskiej z Ząbkowic Śląskich z 28 lutego 2013 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Sulisławice w gminie Ząbkowice Śląskie teren objęty wnioskiem, działka o numerze 292 obręb Sulisławice, Ząbkowice Śląskie (obszar wiejski) – mieści się w strefie R2.12 określone jako tereny rolnicze. Ponadto przez ww. działkę przebiegają linie napowietrzne 110 kV, które zgodnie z § 33 ust. 2 Rady Miejskiej z Ząbkowic Śląskich z 28 lutego 2013 r. dopuszcza się modernizacji i przebudowy. Dodatkowo przez ww. działkę przebiegają również gazociągi wysokiego ciśnienia DN 150, DN 300, które zgodnie z § 34 ust. 4 oraz § 35 ust 5 ww. uchwały są dopuszczone do modernizacji i przebudowy.

Nie budzi zatem wątpliwości, że wszystkie powyższe zamierzenia inwestycyjne, wchodzące w skład przedmiotowego przedsięwzięcia, są zgodne z ustaleniami obowiązujących mpzp.

W toku postępowania Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska dokonał weryfikacji raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, wraz z uzupełnieniami i wyjaśnieniami, które wpłynęły w toku postępowania wyjaśniającego. Raport spełnia wymogi wskazane w art. 66 ustawy u.o.o.ś. w stopniu umożliwiającym przeprowadzenie oceny oddziaływania przedmiotowego przedsięwzięcia na środowisko oraz określenie środowiskowych uwarunkowań jego realizacji.

I. Lokalizacja i charakterystyka przedsięwzięcia.

RDOŚ we Wrocławiu w decyzji z 16 listopada 2021 r. oraz w złączniku nr. 1 w prawidłowy sposób przedstawił lokalizację i charakterystykę przedsięwzięcia, o której mowa w art. 82 ust. 3 ustawy u.o.o.ś. Ponadto właściwie określił rodzaj przedsięwzięcia, o którym mowa w art. 82 ust. 1 pkt 1 lit a powyższej ustawy. Organ I instancji wskazał jakie przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko planowane są do realizacji w ramach danej inwestycji, jak i również określił parametry techniczne i technologiczne obiektów budowlanych, instalacji i urządzeń wykorzystywanych w ramach przedsięwzięcia, sposób ich eksploatacji, a także rozwiązania techniczne, technologiczne i organizacyjne stosowane podczas realizacji przedsięwzięcia, które warunkują rodzaj i skalę możliwego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

W związku z powyższym Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska utrzymał w mocy omawianą część skarżonej decyzji.

II. Oddziaływanie przedsięwzięcia na środowisko gruntowo-wodne oraz wody powierzchniowe i podziemne, w tym na jednolite części wód i wyznaczone dla nich cele środowiskowe.

Wpływ analizowanego przedsięwzięcia na powyższe elementy środowiska może mieć miejsce zarówno na etapie jego budowy, jak i funkcjonowania. Mając na uwadze charakterystykę przedsięwzięcia, rodzaj i skalę oddziaływania, zarówno jego realizacja na etapie budowy, jak i na etapie funkcjonowania może oddziaływać negatywnie na środowisko gruntowo-wodne, w szczególności na wody powierzchniowe i podziemne. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie planu zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r. poz. 1967), dalej rozporządzenie RM w sprawie planu zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, planowane przedsięwzięcie zlokalizowane jest w obszarze JCWP Budzówka od źródła do Jaskowej oraz JCWP Śleza od źródła do Księginki.

Na etapie budowy przedsięwzięcia przewiduje się oddziaływanie na środowisko gruntowo-wodne w postaci ryzyka przedostawania się do wód substancji chemicznych, zanieczyszczenia ich materiałami budowlanymi i innymi odpadami, zaburzenia przepływu wody oraz zmianą stosunków wodnych w obrębie wód gruntowych, przy prowadzeniu ewentualnych odwodnień wykopów pod fundamenty, wycieku płynów eksploatacyjnych z maszyn oraz sprzętu budowlanego w wyniku ich awarii. Jako działania mające na celu minimalizację ww. ryzyka przewidziano organizowanie zaplecza budowy (w tym baz materiałowo-sprzętowych) poza terenami znajdującymi się w pobliżu cieków wodnych oraz obszarami o silnie rozwiniętej sieci melioracyjnej. W celu zapewnienia ochrony omawianych elementów środowiska poprzez zaproponowane działania minimalizujące negatywne oddziaływanie przedsięwzięcia na etapie jego budowy, organ pierwszej instancji nałożył na Inwestora stosowne obowiązki w punktach I.2.27-I.2.30 skarżonej decyzji.

W zreformowanym punkcie I.2.26 decyzji RDOŚ we Wrocławiu doprecyzowano, że zaplecza budowy, bazy magazynowania materiałów budowlanych, miejsca magazynowania mas ziemnych, miejsca magazynowania destruktu asfaltowego, miejsca postoju i tankowania pojazdów, miejsca magazynowania odpadów należy lokalizować w pierwszej kolejności w liniach rozgraniczających określających obszar prowadzonych robót oraz w odległości minimum 50 m od

koryt rzek i innych cieków, brzegów zbiorników wodnych. Zobowiązano także wnioskodawcę do wyposażenia zapleczy budowy, miejsc postoju maszyn i urządzeń w sorbenty, maty bądź biopreparaty do neutralizacji i likwidacji ewentualnych wycieków i wylewów substancji ropopochodnych. Działanie takie ma na celu ochronę środowiska gruntowo-wodnego przed ewentualnymi zanieczyszczeniami.

Odwodnienie drogi zostanie realizowane poprzez zapewnienie spadków podłużnych i poprzecznych na jezdnich dróg. W obrębie obiektów inżynierskich, mostów oraz wiaduktów przewiduje się wykonanie kanalizacji deszczowej zbierającej wodę opadową z tych obiektów oraz płyt przejściowych. Wody zbierane będą w studzienki zbiorcze i wprowadzane bezpośrednio do odbiornika lub rowu drogowego bądź też kanalizacji opadowej poprzez ścieki skarpowe lub odwodnienie wgłębne. Odwodnienie prowadzone podczas budowy może powodować czasowe powstawanie leja depresji. Lej takowy w trakcie inwestycji będzie niewielki i krótkotrwały. Dodatkowo, odwodnienie drogi może wprowadzać do odbiorników znaczne ilości wody, co może przekładać się na okresowe zwiększanie stanu wód i ich przepływu.

Ponadto, na odcinkach, gdzie inwestycja przebiega w bezpośrednim sąsiedztwie pól siedlisk łągów 91E0 oraz ziołorośli 6430 należy zaprojektować system rowów szczelnych (kanalizacja deszczowa), co ograniczy potencjalną możliwość ich odwadniania i osuszania. Są to odpowiednio dla analizowanego przedsięwzięcia stanowiska:

- 1) Siedlisko 6430: ID 166 (80+900-81+100 L i P),
- 2) Siedlisko 91E0: ID 34 (80+900-81+100 L i P), ID 156 (74+400-74+600 L i P), ID 167 (79+790 P w odległości 331 m od osi, w rejonie węzła), ID 168 (79+840 P w odległości 427 m od osi, w rejonie węzła), ID 192 (83+700-84+000 L).

W analizowanym przedsięwzięciu nastąpi 8 przecięć inwestycji z ciekami wodnymi, będą to:

Nazwa	Typ cieku	Szerokość	Przybliżony km przecięcia	Gmina
Sulisławka	ciek naturalny	od 3 do 5m	71+380	Ząbkowice Śląskie
Śleza	ciek naturalny	od 3 do 5m	74+540	Niemcza
Dopływ poniżej Sulisławki	ciek naturalny	od 3 do 5m	76+140	Niemcza
Dopływ w Niemczy	ciek naturalny	od 3 do 5m	76+950	Niemcza
Piekielnik	ciek naturalny	od 3 do 5m	81+020	Niemcza
Dopływ z Goli Dzierżoniowskiej	ciek naturalny	od 3 do 5m	81+050	Niemcza

Dopływ z Kietlina	ciek naturalny	od 3 do 5m	84+140	Niemcza
Krasawa	ciek naturalny	od 3 do 5m	84+790	Łagiewniki

W celu zminimalizowania negatywnego wpływu kolizji inwestycji z ww. ciekami wodnymi, zastosowano umocnienia cieków związane z budową obiektów inżynierskich, a przełożenia cieków nie wyjdą poza linie rozgraniczające lub nie przekroczą 50 m licząc od krawędzi skraju obiektu.

Obszar JCWP Budzówka od źródła do Jadkowej (PLRW60004123229) przecina przedsięwzięcie w km: 68+321-70+520. Stan ogólny wód jest określony jako dobry, a cel środowiskowy wyznaczono jako bardzo dobry potencjał ekologiczny oraz dobry stan chemiczny. Natomiast, obszar JCWP Śleza od źródła do Księginki (PLRW600061336192) przecina przedsięwzięcia w km: 70+520-85+460. Stan ogólny wód jest określony jako zły, a cel środowiskowy wyznaczono jako dobry potencjał ekologiczny oraz dobry stan chemiczny.

Wpływ prac budowlanych na cele JCWP Budzówka od źródła do Jadkowej oraz JCWP Śleza od źródła do Księginki będzie minimalny, głównie ze względu na wykorzystanie mostów bez podpór w nurcie i niewielkich pracach w korycie, co ma wpływ głównie na hydromorfologię rzek. Prace związane z przełożeniem, dotyczą mało wrażliwych cieków, jednocześnie zachowanie prawidłowego reżimu wodnego oraz dobrych praktyk w obrębie cieków spowoduje, iż wpływ w postaci zmiany warunków hydrogeologicznych, w tym geomorfologii cieku będzie minimalny. W analizowanym przedsięwzięciu nie przewiduje się przekroczenia węglowodorów podczas eksploatacji.

W celu zapewnienia ochrony ww. omawianych elementów środowiska poprzez zaproponowane działania minimalizujące negatywne oddziaływanie przedsięwzięcia na etapie jego budowy, organ pierwszej instancji nałożył na Inwestora stosowne obowiązki w punktach I.3.16, I.3.18-I.3.21 skarżonej decyzji. Dodatkowo, GDOŚ zmodyfikował punkt I.3.17 decyzji RDOŚ we Wrocławiu poprzez wskazanie, wymienionych w aktach sprawy, konkretnych lokalizacji terenów szczególnie zagrożonych infiltracją zanieczyszczeń do wód podziemnych. Dodatkowo, przekształcono punkt I.3.20 decyzji RDOŚ we Wrocławiu poprzez wskazanie, wymienionych w aktach sprawy, konkretnych lokalizacji terenów szczególnie zagrożonych infiltracją zanieczyszczeń do wód podziemnych.

Dodatkowo trzeba zaznaczyć, że wpływ na wody powierzchniowe w trakcie eksploatacji mogą mieć MOP, ich wpływ będzie zależny od typu i powierzchni utwardzonej, z jakiej będzie odprowadzana woda opadowa i roztopowa. Charakteryzują się one brakiem innej zabudowy poza sanitarną i tą związaną z postojem pojazdów. Z powyższego wynika, że oddziaływanie ograniczy się do odwodnienia powierzchni utwardzonej i sposobu odprowadzania ścieków, które będą zgodne z najlepszymi praktykami.

W obszarze przedsięwzięcia występuje JCWPd nr 108 (PLGW6000108) oraz JCWPd nr 109 (PLGW6000109), dla tych obszarów regionem wodnym jest region Środkowej Odry, wpisuje się on w dorzecze Odry. Stan ogólny wód, ww. JCWPd określony jest jako dobry, a cele

środowiskowe wyznaczono jako dobry stan chemiczny oraz dobry stan ilościowy. Oba obszary JCWPd zostały objęte Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 143 poz. 896), z uwagi na ich przeznaczenie do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia wyznaczono cele środowiskowe, w których określono, iż jakość wody do spożycia nie powinna ulec pogorszeniu.

Analizowane przedsięwzięcie w większości zostało zaprojektowane powyżej powierzchni terenu, dzięki czemu nie powinno występować oddziaływanie bezpośrednie na wody podziemne. W miejscach gdzie występować będą wykopy zazwyczaj poziom wód gruntowych znajdują się głębiej, dzięki czemu nie powinien powstawać lej depresji. Natomiast, w miejscach o podwyższonym zagrożeniu infiltracji w km.: 75+120-75+410, 75+410-75+890, 77+480-77+910, 79+020-79+500, 80+810-81+170, 83+090-83+610, 84+030-84+360, 85+030-85+230 powinno się zwrócić szczególną uwagę na odpowiedni stan techniczny maszyn by zapobiec wycieku substancji, które mogłyby zanieczyszczać wody gruntowe. Powyższe oddziaływania stosują się również do budowy MOP.

Z analizy raportu ooś wynika, że analizowana inwestycja nie wchodzi w obszary Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. Najbliżej zlokalizowany jest Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 340, oddalony od planowanego przedsięwzięcia o ok. 24 km. Zasoby dyspozycyjne wynoszą 25 tys. m³/dobę. Średnia głębokość ujęć to ok. 10-30 m.

Przedmiotowa inwestycja będzie przebiegała przez strefę „C” uzdrowiska Przerzeczyn-Zdrój w km 73+325-82+106, którego status został uchwalony uchwałą nr XXXVIII/224/10 Rady Miejskiej w Niemczy z dnia 29 stycznia 2010 r. w sprawie Statusu Uzdrowiska Przerzeczyn-Zdrój, dalej uchwałą Uzdrowiska Przerzeczyn-Zdrój. Zgodnie z art. 38a ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r., o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1301), dalej ustawa o uzdrowiskach, zabrania się prowadzenia robót melioracyjnych i innych działań powodujących niekorzystną zmianę istniejących stosunków wodnych. Jak wynika z raportu ooś, realizacja przedmiotowej inwestycji będzie wiązała się z pracami ziemnymi, które mogą potencjalnie naruszać istniejące systemy drenarskie i melioracyjne, co przyczyni się do zmian w reżimie hydrologicznym obszaru. Natomiast po realizacji wszelkie naruszenia tych systemów zostaną odtworzone, w związku z czym ww. regulacja prawna nie zostanie naruszona.

Dodatkowo, zgodnie z art. 11d ust. 1 pkt 8 lit a ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2022 r., poz. 176), wniosek o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej zawiera w szczególności opinię ministra właściwego do spraw zdrowia – w odniesieniu do inwestycji lokalizowanych w miejscowościach uzdrowiskowych, zgodnie z odrębnymi przepisami. W związku z powyższym, Minister Zdrowia postanowieniem z 16 września 2019 r., znak: SZU.523.436.2019.PSP, zaopiniował pozytywnie projekt przedmiotowej inwestycji oraz wskazał, że inwestycja nie jest sprzeczna z przepisami zawartymi w ustawie o uzdrowiskach i zasugerował

przeprowadzenie inwestycji w wariantcie najkorzystniejszym z punktu widzenia funkcjonowania Uzdrowiska Przerzeczyn-Zdrój, tj. jak najdalej od strefy ochrony uzdrowskiej A. W celu zapewnienia ochrony strefy uzdrowskiej „C”, organ pierwszej instancji nałożył na Inwestora stosowny obowiązek wykonania specjalnych rozwiązań systemu odwodnienia (w oparciu o szczegółową dokumentację hydrogeologiczną oraz projekt odwodnienia) fragmentu drogi przecinającego strefę „C” ochrony uzdrowskiej uzdrowska Przerzeczyn-Zdrój oraz określenia, czy na odcinku drogi kolidującym z ww. strefą konieczne będzie zastosowanie szczelnego systemu odwodnienia oraz zastosowanie monitoringu wód podziemnych w jego granicach, określając jego zakres i termin (pkt III.8 decyzji RDOŚ we Wrocławiu).

Planowane przedsięwzięcie nie będzie wiązało się z poborem wód podziemnych.

Z powyższych względów nie budzi wątpliwości, że przedsięwzięcie nie spowoduje nieosiągnięcia celów środowiskowych wyznaczonych dla jednolitych części wód wyznaczonych w planie zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, w tym dla JCWP Budzówka od źródła do Jądkowej i JCWP Śleza od źródła do Księginki oraz dla JCWPd nr 108 oraz JCWPd nr 109. Natomiast środowisko gruntowo-wodne, w tym strefa uzdrowska Przerzeczyn-Zdrój nie ulegnie pogorszeniu.

III. Oddziaływanie przedsięwzięcia na środowisko przyrodnicze, w tym na obszary Natura 2000, chronione gatunki zwierząt, roślin i grzybów oraz krajobraz.

Z uwagi na fakt, że zarzuty Stowarzyszenia Pracowni na rzecz Wszystkich Istot **ad. 1,2,3 oraz 5** pokrywają się z analizą rozdziału III i dotyczą projektowanego przejścia dla zwierząt w dolinie Ślezy, zachowania drożności korytarzy ekologicznych, a także integralności i spójności obszarów Natura 2000 i oddziaływania drogi na te obszary, GDOŚ przedstawia w niniejszym rozdziale odpowiedź na powyższe uwagi, gdyż poruszone w nich zagadnienia są ze sobą powiązane:

a. lokalizacja obiektu poza obszarowymi formami ochrony przyrody:

Przedmiotowe przedsięwzięcie nie znajduje się na obszarach objętych ochroną na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r., poz. 916 ze zm.). Najbliżej położonym obszarem chronionym jest stanowisko dokumentacyjne Sztolnia Robert w Szklarach (ok. 3,2 km) i z uwagi na charakter obszaru, obiekt ten nie będzie generować jakichkolwiek oddziaływań na tę formę ochrony, podobnie jak w przypadku pozostałych obszarów chronionych, np. Obszaru Natura 2000 Wzgórza Niemczańskie PLH020082 (ok. 3,3 km), czy Obszaru Chronionego Krajobrazu Wzgórza Niemczańsko – Strzebińskie (ok. 4,4 km).

b. lokalizacja obiektu poza przebiegiem korytarzy ekologicznych o randze krajowej lub międzynarodowej:

Najbliżej położony korytarz o najwyższej randze biegnie w odległości ok. 14 km na zachód i stanowi część Głównego Korytarza Zachodniego – korytarz Góry Stołowe wschód KZ-5 (2005) lub też odpowiadający mu korytarz Góry Złote – Góry Sowie GKZ-7B (2012), a od południa stanowiący odnogę Korytarza Południowego oddalony o ok. 15 km korytarz Dolina Nysy Kłodzkiej Kpd-18A (2012). Natomiast wzdłuż rzeki Ślezy przebiega korytarz o randze regionalnej

i stanowi jedno z połączeń pomiędzy oddaloną o ok. 14 km na zachód Ostoją Nietoperzy Gór Sowich PLH020071 a zlokalizowanym w odległości ponad 3 km na północny – wschód obszarem Natura 2000 Wzgórza Niemczańskie PLH020082.

W ocenie GDOŚ nieuzasadnione wydaje się twierdzenie odwołującego, że korytarze ekologiczne zostały wyznaczone głównie na podstawie map, który to sam na swojej stronie internetowej opisał metodykę wyznaczania korytarzy, jak również ich znaczenie przyrodnicze. Przebieg korytarzy wyznaczany był poprzez:

- analizę ciągłości obszarów leśnych o wysokim stopniu naturalności;
- analizę form użytkowania terenu w obszarach nieleśnych;
- analizę ciągłości dolin rzecznych i pozostałych elementów sieci hydrologicznej;
- rekonstrukcję historycznych i analizę obecnych szlaków migracji gatunków wskaźnikowych;
- analizę wyników badań genetycznych;
- analizę sieci obszarów chronionych.

Przebieg korytarzy ekologicznych w randze krajowej i międzynarodowej, a w przedmiotowej sprawie brak takich korytarzy w rejonie inwestycji), wraz z przeprowadzoną inwentaryzacją przyrodniczą, stanowiły wiarygodne dane wyjściowe do stworzenia systemu przejść dla zwierząt, który został wskazany w sentencji niniejszej decyzji. Istotnie, dolina Ślęzy jest jednym z najcenniejszych obszarów w rejonie inwestycji, jednak jednocześnie faktem jest, że nie stanowi ona korytarza ekologicznego o randze krajowej czy międzynarodowej.

c. zachowanie drożności korytarza ekologicznego:

Drożność korytarza ekologicznego rzeki Ślęzy, jak również innych lokalnych korytarzy zostanie zachowana w wyniku budowy systemu przejść dla zwierząt wskazanych w sentencji decyzji, który został wyznaczony na podstawie wykonanej inwentaryzacji przyrodniczej, głównie teriofauny. Prace terenowe trwały od marca 2018 r. do października 2019 r. obejmowały m.in. tropienia, nasłuchy, wyszukiwanie śladów obecności zwierząt (tropów, odchodów, gniazd, kopców, śladów żerowania, schronień). Transekty, wzdłuż których prowadzone były poszukiwania śladów obecności ssaków, wyznaczone zostały w większości w sąsiedztwie poszczególnych przebiegów drogi S8, przy uwzględnieniu miejsc przebiegu potencjalnych, lokalnych korytarzy migracyjnych. Tropienia prowadzono m.in. wzdłuż rzek i potoków i piaszczystych dróg i ścieżek oraz na śniegu. Tropienia prowadzone były wzdłuż całego odcinka planowanej trasy S8 w bezpośrednim sąsiedztwie (do 300 m) od wyznaczonego przebiegu, a w obszarach Natura 2000 do 500 m (a nie 200 m jak stwierdza to odwołujący) w celu wyznaczenia miejsc najwyższej aktywności zwierząt wzdłuż wyznaczonego przebiegu drogi i przebiegu lokalnych tras migracji zwierząt (szczególnie dużych i średnich ssaków drapieżnych i ssaków kopytnych) i na odcinkach przecięcia regionalnego korytarza ekologicznego Rzeka Ślęza oraz licznych korytarzy lokalnych. W przypadku ssaków drapieżnych okres zimowy należy do najlepszych terminów badania występowania ssaków. Pokrywa śnieżna podczas inwentaryzacji umożliwiła zbadanie spektrum gatunkowego danego obszaru. Nawet poza okresem zalegania pokrywy śnieżnej ta pora roku to optymalny czas na

inwentaryzację występowania ssaków drapieżnych, w tym wilka, który w okresie rui intensywnie znakuje granice swoich terytoriów oraz ważne miejsca arealów występowania. Stwierdzenie śladów bytowania oraz okres intensywnego znakowania przez wilki pozwala na oszacowanie, czy obszar jest wykorzystywany jako terytorium czy szlak migracji. Podczas badań notowano obserwacje bezpośrednie oraz okazy martwych ssaków. W czasie prac terenowych odnotowywano ponadto wszystkie przypadki śmierci zwierząt na drogach. W ocenie GDOŚ istotne znaczenie w jakości inwentaryzacji ma także to, że stosowano monitoring zdalny przy użyciu fotopułapek, które rozmieszczono w dolinach rzecznych i wzdłuż intensywnie uczęszczanych tras zwierząt. Wyznaczono 6 lokalizacji w obrębie badań, gdzie umieszczono sprzęt do wideorejestracji.

Podkreślenia wymaga, że w inwentaryzacji przyrodniczej szczególną uwagę poświęcono występowaniu wilka i rysia. Opracowano mapy prezentujące model dostępności potencjalnych siedlisk wilka i rysia w regionie przedsięwzięcia przy zastosowaniu aplikacji MAXENT, w której zastosowany algorytm pozwalał na wygenerowanie modelu predykcyjnego występowania gatunku na podstawie dostępnych pozytywnych stwierdzeń gatunku. Model opracowano dla regionu obejmującego teren Sudetów czeskich i polskich oraz okolicznych regionów, w obrębie którego notowano obecność obu gatunków. Warstwy rastrowe (siatka 1x1 km), charakteryzujące siedlisko gatunku niezbędne do przeprowadzenia analizy, wykonano na podstawie dostępnych materiałów OpenStreetMap, map zasięgu drzewostanów i głównych typów zadrzewień w Europie i struktury/charakteru zadrzewień (Morphological Spatial Pattern Analysis MSPA – dostępnych na stronie <http://forest.jrc.ec.europa.eu/en/past-activities/forest-mapping/>). Materiały z OpenStreetMap posłużyły do przygotowania warstw charakteryzujących obecność (odległość i/lub zagęszczenie) struktur, takich jak drogi, linie kolejowe i zabudowania itp., mogących wpływać na obecność obu gatunków (wilk i ryś). Natomiast dane leśne wykorzystano do przygotowania map rastrowych, charakteryzujących udział poszczególnych typów drzewostanów, powierzchnię zwartych kompleksów leśnych, obecność wysp leśnych, korytarzy łączących duże kompleksy leśne i powierzchnię 100 m strefy brzegowej lasu w danym kwadracie 1x1 km. Wszystkie warstwy rastrowe traktowane są przez program MAXENT jako zmienne charakteryzujące siedlisko danego gatunku, poprzez przypisanie znanej lokalizacji (miejsca stwierdzeń gatunku) do parametrów poszczególnych warstw siedliskowych (pole 1x1 km rastra). W dokumentacji sprawy zaprezentowano wygenerowane przez aplikację mapy wynikowe dostępności potencjalnych siedlisk wilka i rysia, zawężone do omawianego regionu, określane jako predykcyjny model występowania gatunków (SDM, ang. Species Distribution Model) lub model niszy siedliskowych (ENM, ang. Environmental Niche Model).

Ponadto Inwestor w ramach uzupełnienia z 14 października 2022 r., znak: O/WR.I-2.532.1.2021.KO, przekazał organowi odwoławczemu wyniki dotychczas prowadzonych monitoringów przejść dolnych dla zwierząt, pod kątem wykorzystywania ich przez wilka na oddanych do użytku drogach ekspresowych i autostrad. Wyniki monitoringów pokazują, że wilki korzystają z przejść dolnych o różnych parametrach (przeźwrotnościach dostępnych dla zwierząt), w tym o wysokości poniżej 5 m i szerokościach mieszczących się w przedziale od kilkunastu metrów (przejścia samodzielne) do ponad 1,5 km (wieloprzęsłowe estakady).

Z punktu widzenia teriologicznego istotny element krajobrazu stanowi grupa lasów w buforze projektowanego przebiegu drogi S8, w północnej części odcinka decyzyjnego, objęta ochroną w formie obszaru Natura 2000 Wzgórza Niemczańskie PLH020082. Rozproszone po Wzgórzach Niemczańskich drzewostany, wraz z siecią zadrzewionych dolin rzecznych Ślęzy, Krasawy, Piekielnego Potoku, Karczewskiego Potoku i mniejszych ich dopływów stanowią ważne lokalne korytarze migracyjne dla dużych i średnich ssaków. Natomiast dostępność potencjalnych siedlisk stałego występowania dla dużych drapieżników, jak wilk czy ryś, jest mocno ograniczona. Model predykcyjny zasięgu siedlisk odpowiednich dla obu drapieżników, wykonany przy użyciu programu MAXENT, wskazuje na brak optymalnych biotopów, co jest efektem wysokiego stopnia fragmentacji drzewostanów otoczonych przez rozległe tereny rolnicze. Jednakże w ostatnich latach odnotowuje się wyraźny wzrost liczby stwierdzeń, zarówno rysia, jak i wilka, w całym paśmie Sudetów. Nie można zatem wykluczyć możliwości okazjonalnego wykorzystywania tych lokalnych korytarzy przez pojedyncze migrujące osobniki, szczególnie wilków. Natomiast w trakcie prowadzonej na potrzeby raportu ooś inwentaryzacji przyrodniczej, nie stwierdzono śladów bytowania wilka i rysia.

Należy także wskazać, że w przypadku wariantów WPR1 – WPR3 (wariant WPR1 jest wariantem realizacyjnym), w miejscu lokalizacji mostu w dolinie Ślęzy, dojdzie do kolizji z trasą migracji nietoperzy, tj. karlika malutkiego, nocka rudego oraz nocka wąsatka/Brandta. Stwierdzone gatunki nietoperzy nie należą do gatunków wysoko latających – karlik malutki i nocek Brandta są w stanie wykorzystywać jako przejścia mosty nad ciekami o wysokości powyżej 2 m, a nocek rudy mosty nad ciekami o wysokości mniejszej niż 1 m. Dlatego też wysokość przejścia wynosząca 5 m nie będzie miała wpływu na stwierdzone nietoperze i ich szlak migracji, który pozostanie drożny. Wysokość przejścia nie będzie miała także wpływu na gatunki nietoperzy będące przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Wzgórza Niemczańskie, ponieważ mopek i nocek duży mogą korzystać z mostów nad ciekami o wysokości powyżej 2 m, a nocek Bechsteina o wysokości poniżej 1 m.

W opinii organu odwoławczego, biorąc pod uwagę wyżej opisane okoliczności i uwarunkowania przyrodnicze, zaprojektowane parametry przejścia w dolinie Ślęzy zapewnią możliwość migracji zwierząt, w tym drapieżników, a na żadnym odcinku projektowanej drogi nie ma potrzeby budowy przejścia górnego, o którym wspomina odwołujący.

d. zachowanie spójności sieci obszarów Natura 2000 poprzez uwzględnienie możliwości przemieszczania się wzdłuż rzeki gatunków stanowiących przedmioty ochrony tych obszarów:

Rozmieszczenie obszarów Natura 2000 wskazuje, że dolina rzeki Ślęzy może stanowić jedno z połączeń pomiędzy oddaloną o ok. 14 km na zachód Ostoją Nietoperzy Gór Sowich PLH020071 a zlokalizowanym w odległości ponad 3 km na północny – wschód obszarem Wzgórza Niemczańskie PLH020082. Przedmiotami ochrony obszarów Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich oraz Wzgórza Niemczańskie stanowią: mopek *Barbastella barbastellus*, nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii* oraz nocek duży *Myotis myotis*. Pomimo, że projektowana droga nie przecina znaczących korytarzy migracyjnych nietoperzy to inwentaryzacja wykazała, że migracja

chiropterofauny występuje w dolinie Ślęzy, jednakże jak wykazano powyżej, drożność korytarza migracyjnego nietoperzy zostanie zachowana mimo budowy obiektu mostowego.

W opinii odwołującego budowa drogi doprowadzi do silnego zjawiska bariery ekologicznej, która będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Odpowiadając na ten zarzut należy odnieść się do przeprowadzonej, na całym odcinku planowanej do budowy drogi, inwentaryzacji teriofauny, która zdominowana jest przez gatunki szeroko rozpowszechnione i powszechnie występujące, charakterystyczne dla mozaiki siedlisk z dominującym udziałem terenów rolniczych, a także gatunków synantropijnych, takich jak lis, kuna domowa, sarna, czy zając. Najwyższą różnorodnością gatunkową teriofauny w regionie charakteryzują się pofragmentowane kompleksy leśne Wzgórz Niemczańskich zasiedlanych m.in. przez przedstawicieli rodziny popielicowatych oraz zadrzewione doliny rzeczne wraz z sąsiadującymi biotopami podmokłymi i kompleksami leśnymi, nad którymi odnotowywano gronostaje i łasice. W kontekście planowanej inwestycji, na szczególną uwagę zasługują stwierdzenia bobra i wydry. Na potrzeby rozpoznania przebiegu lokalnych korytarzy ekologicznych i wyznaczenia miejsc, w których zlokalizowane powinny być przejścia dla zwierząt identyfikowano także przedstawicieli ssaków kopytnych, takich jak jeleń, sarna, czy dzik. Brano także pod uwagę przypadki śmierci zwierząt, takich jak jeże, wiewiórki, kuny, czy zające. Oceniając zachowanie możliwości przemieszczania się zwierząt należy stwierdzić, że planowane przejścia w ciągu drogi ekspresowej S8 zapewnią integralność i spójność obszarów Natura 2000, w tym w szczególności obszaru Wzgórz Niemczańskie. Pomimo, iż inwestycja będzie przebiegać pomiędzy zachodnimi i wschodnimi enklawami obszaru Natura 2000 Wzgórz Niemczańskie to drożność korytarzy ekologicznych zostanie zachowana dzięki budowie przejść dla zwierząt, w tym mostu nad Ślężą. Zostanie zachowana migracja i dyspersja nie tylko dużych ssaków, lecz także średnich i małych, a także płazów, nietoperzy i ptaków. System przejść będzie spełniać swoją funkcję, tzn. zachowywać ciągłość korytarzy ekologicznych i łączność lokalnych populacji ssaków i innych zwierząt. Wyniki dotyczące obecności zwierząt przeanalizowano w obrębie wyznaczonych korytarzy ekologicznych, a na ich podstawie zaproponowano lokalizację obiektów inżynierskich pełniących funkcję przejść dla zwierząt w obrębie inwestycji. Dlatego też, zarzut stowarzyszenia dotyczący braku rozpoznania merytorycznego powyższego zagadnienia jest bezzasadny, a lokalizacje i parametry przejść dla zwierząt zostały poparte istotnymi i merytorycznymi dowodami.

Odnosząc się do kwestii oddziaływania drogi na obszary Natura 2000 należy stwierdzić, że faktycznie planowana droga S8 w kilometrażu około 83+770 - 83+820 na odcinku 85 m przebiegać będzie w granicach obszaru Natura 2000 Wzgórz Niemczańskie PLH020082. W odniesieniu do tego obszaru w części pokrywającej się terytorialnie z terenami zarządzanymi przez Nadleśnictwo Henryków zakres planu zadań ochronnych, dalej pzo, zawarty jest w Planie urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Henryków na lata 2020-2029, zatwierdzonym przez Ministra Środowiska decyzją znak DL-WGL.4100.39.2020 z 23 grudnia 2020 r. Analizując zapisy ww. planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Henryków dotyczące celów działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wzgórz Niemczańskie PLH020082, jak również biorąc pod uwagę przeprowadzoną ocenę oddziaływania inwestycji na cele i przedmioty ochrony tego obszaru, przedsięwzięcie nie będzie znacząco

negatywnie oddziaływać na przedmioty i cele działań ochronnych ww. obszaru Natura 2000 w części pokrywającej się terytorialnie z terenem Nadleśnictwa Henryków. Dla pozostałej części ww. obszaru Natura 2000, w tym również terenu położonego w miejscu planowanej realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia zlokalizowanego w granicach tego obszaru, pzo nie został dotychczas ustanowiony. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu w 2019 r. przystąpiła do opracowania pzo dla tego obszaru (w ramach projektu pn.: „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000”, finansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 - 2020). Ustanowienie pzo dla tego obszaru planowane jest w 2023 r. Uwzględniając znikome zniszczenie fragmentu siedliska przyrodniczego *91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnion glutinoso-incanae*) i olsy źródłiskowe na małej powierzchni, tj. 0,09 ha (powierzchnia tego siedliska na terenie obszaru Natura 2000 Wzgórza Niemczańskie wynosi, zgodnie z SDF wynosi 38,85 ha) oraz zastosowanie w tym miejscu szczelnego systemu odwodnienia drogi - przedsięwzięcie nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na przedmioty i cele ochrony ww. obszaru Natura 2000.

Ponadto w buforze 5 km od planowanej drogi S8 znajduje się obszar Natura 2000 Masyw Ślęży PLH020040 zlokalizowany w odległości około 3,5 km. Plan zadań ochronnych dla tego obszaru został ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 11 lipca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Masyw Ślęży PLH020040 (Dz. Urz. Woj. Dol. poz. 3244).

Biorąc pod uwagę lokalizację przedsięwzięcia względem tego obszaru, całkowity brak ingerencji w siedliska przyrodnicze oraz siedliska gatunków zwierząt stanowiące przedmioty jego ochrony - po analizie określonych w ww. zarządzeniu celów działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony obszaru - inwestycja nie będzie negatywnie oddziaływać na cele ochrony tego obszaru. Biorąc powyższe pod uwagę należy również stwierdzić, że w przypadku realizacji przedmiotowej inwestycji, nie wystąpią również sytuacje opisane w art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, tj.:

- 1) *pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub*
- 2) *negatywny wpływ na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 lub*
- 3) *pogorszenie integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.*

Potwierdzenie braku wpływu przedmiotowej inwestycji na przedmioty i cele ochrony ww. obszarów Natura 2000, ich integralność oraz spójność sieci Natura 2000, zweryfikowane zostanie również na etapie ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, po wykonaniu projektu budowlanego.

Analiza sprawy wykazała konieczność uchylenia warunku zawartego w punkcie I.2.1 decyzji RDOŚ we Wrocławiu i umorzenia postępowanie organu I instancji w tym zakresie. Dotyczył on prowadzenia prac związanych z realizacją przedsięwzięcia pod nadzorem specjalistów

posiadających wiedzę z dziedziny ornitologii, herpetologii, chiropterologii, entomologii, ichtiologii, teriologii i fitosocjologii (punkt 1 niniejszej decyzji). W takim brzmieniu warunek sugeruje, że specjaliści wszystkich wskazanych dziedzin jednocześnie powinni czuwać nad całością procesu budowy i być stale obecni podczas realizacji inwestycji. W ocenie organu II instancji zalecenie takie nie ma podstaw merytorycznych, nie znajduje odzwierciedlenia w aktach sprawy i znacząco zwiększyłoby koszt realizacji inwestycji. Konieczny natomiast jest nadzór określonych specjalistów przy wybranych pracach związanych z realizacją przedsięwzięcia. Konkretne czynności wymagające nadzoru wykwalifikowanych specjalistów z nadzoru przyrodniczego zostały wskazane w innych warunkach decyzji RDOŚ we Wrocławiu i uszczegółowione w treści niniejszej decyzji. Ornitolog nadzorował będzie, zgodnie ze zmodyfikowanym w punkcie 2 niniejszej decyzji warunkiem zawartym w punkcie I.2.3 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, wycinkę drzew i krzewów. Wycinka drzew o obwodzie pni powyżej 50 cm oraz z odstającą korą lub/i obecnością dziupli prowadzona będzie dodatkowo przy udziale specjalistów chiropterologa i entomologa (warunek zawarty w punkcie I.2.4 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, zmienionym w punkcie 3 niniejszej decyzji). Ponadto, zgodnie z punktem 4 niniejszej decyzji (zmieniony warunek I.2.5 decyzji RDOŚ we Wrocławiu), zabezpieczanie drzew nieprzeznaczonych do wycinki będzie odbywać się zgodnie z wytycznymi specjalisty dendrologa. Zgodnie z warunkiem zawartym w punkcie I.2.6 decyzji RDOŚ we Wrocławiu przed rozpoczęciem robót przy udziale specjalisty fitosocjologa na wybranych odcinkach drogi S8 oznaczone zostaną w terenie granice siedlisk przyrodniczych nieprzeznaczonych do zniszczenia. Ichtiolog skontroluje koryto rzeki Ślęzy przed przystąpieniem do prac (warunek zawarty w punkcie I.2.9 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, zmienionym w punkcie 6 niniejszej decyzji). Zgodnie z warunkiem zawartym w punkcie I.2.10 decyzji RDOŚ we Wrocławiu na etapie realizacji prac budowlanych należy we współpracy ze specjalistą herpetologiem wykonać tymczasowe bariery herpetologiczne na odcinku drogi S8 (warunek zmieniony w punkcie 7 niniejszej decyzji). Z kolei w myśl warunku zawartego w punkcie I.2.11 decyzji RDOŚ we Wrocławiu (punkt 8 niniejszej decyzji) każdorazowo przed przystąpieniem do likwidacji miejsc ze stagnującą wodą, w tym starych koryt cieków wodnych, będą one skontrolowane przez nadzór przyrodniczy (z udziałem specjalisty herpetologa oraz w uzasadnionych przypadkach specjalisty ichtiologa) pod kątem występowania w nich gatunków zwierząt. W decyzji (warunek zawarty w punkcie II.1.2 decyzji RDOŚ we Wrocławiu) nałożono na inwestor także obowiązek dokonania, przed zakończeniem realizacji przedsięwzięcia, nasadzeń drzew i krzewów gatunków charakterystycznych dla siedliska *91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe. Nasadzeń tych należy dokonać przy udziale fitosocjologa i z nim również należy uzgodnić ich skład gatunkowy. Wzdłuż całej drogi S8 i dróg serwisowych oraz w rejonie przejść dla zwierząt (w miejscach, gdzie jest to możliwe) wprowadzone zostaną pasy zieleni w formie alei, szpalerów lub skupisk drzew i krzewów rodzimych gatunków – ich nasadzenia w okresie wiosennym lub jesiennym dokonane zostaną przy udziale specjalisty dendrologa (warunek zawarty w punkcie II.1.3 decyzji RDOŚ we Wrocławiu). Specjalista ornitolog wskaże miejsca wywieszenia budek dla ptaków na terenach leśnych Nadleśnictwa Świdnica oraz będzie nadzorował ich konserwację (warunek zawarty w punkcie II.1.4 decyzji RDOŚ we Wrocławiu). Zgodnie z warunkiem zawartym w punkcie II.1.5

decyzji RDOŚ we Wrocławiu, ornitolog wskaże też lokalizacje do utworzenia zwartych pasów zakrzaczeń wzdłuż dróg technologicznych. Przy udziale specjalisty dendrologa lub botanika przeprowadzana będzie kontrola udatności dokonanych nasadzeń drzew i krzewów, we współpracy z wybranym z tych specjalistów ustalane będą również terminy nasadzeń uzupełniających, koniecznych w przypadku stwierdzenia ubytków w nasadzeniach (warunek zawarty w punkcie II.2.1 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, zmodyfikowanym w punkcie 26 niniejszej decyzji). Zgodnie ze zmienionym w punkcie 27 niniejszej decyzji warunkiem zawartym w punkcie II.2.2 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, fitosocjolog przeprowadzi monitoring kształtowania się siedliska przyrodniczego *91E0. Po upływie 12 miesięcy od dnia oddania drogi S8 do użytkowania wykonany będzie monitoring wszystkich przejść dla zwierząt. Będzie on miał za zadanie zbadać skuteczność zastosowanych zabezpieczeń minimalizujących wpływ przedsięwzięcia na gatunki zwierząt i obejmował będzie m.in. ocenę funkcjonalności wykonanych przejść dla zwierząt i ocenę śmiertelności zwierząt (tj. płazów, gadów i ssaków - w tym nietoperzy), w szczególności w zakresie wykonania - przy udziale specjalistów teriologa i herpetologa - bezpośrednich obserwacji aktywności zwierząt (warunek zawarty w punkcie V.1.1 decyzji RDOŚ we Wrocławiu).

Zmiana w punkcie I.2.3 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, konieczna była, ponieważ zgodnie z wynikami inwentaryzacji przyrodniczej, planowana droga przecina siedliska ptaków. Aby ograniczyć negatywny wpływ robót budowlanych na ptaki GDOŚ uznał za konieczne rozszerzenie zakresu kontroli ornitologicznych poprzedzających wykonywanie prac w okresie lęgowym ptaków, w siedliskach, w których prowadzenie prac budowlanych może doprowadzić do zmniejszenia sukcesu rozrodczego chronionych gatunków. Dodatkowo w celu zabezpieczenia lęgów wprowadzone zostały ramy czasowe kontroli poprzedzających czynności mogących znacząco ingerować w siedliska chronionych gatunków ptaków, co pozwoli uzyskać aktualne dane odnośnie zasiedlenia drzewostanu i odpowiednie zaplanowanie prac.

Natomiast w punkcie I.2.4 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, przekształcono warunek, który został doprecyzowany poprzez wprowadzeniu ram czasowych kontroli poprzedzających wycinkę, co pozwoli uzyskać aktualne dane odnośnie zasiedlenia drzewostanu oraz uniemożliwi zasiedlenie przez zwierzęta skontrolowanych już drzew przed rozpoczęciem prac. Dodatkowo organ II instancji wskazał wysokość na jakiej ma być badany obwód drzew podlegających kontroli.

Następnie, w punkcie I.2.5 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, uzupełniono warunek poprzez wskazanie konieczności prowadzenia prac związanych z zabezpieczaniem drzew zgodnie z wytycznymi specjalisty dendrologa. Zwrócono także uwagę, że prace polegające na deskowaniu pni drzew należy prowadzić ze szczególną ostrożnością w celu wyeliminowania niebezpieczeństwa uszkodzenia nabiegów korzeniowych. Wnioskodawca został także zobowiązany do wykonywania prac bezpośrednio przy pniach drzew ręcznie lub przy użyciu mikrokoparek, a także uznano za zasadne wprowadzenie zakazu obcinania korzeni szkieletowych drzew. Z warunku usunięto zapis dotyczący używania środków grzybobójczych. W opinii organu odwoławczego środki takie mogą osłabiać naturalne zdolności regeneracyjne drzew i ułatwić wnikanie patogenów.

W zreformowanym punkcie I.2.8 decyzji RDOŚ we Wrocławiu wykluczono możliwość zastosowania materiałów „zbliżonych do naturalnych” służących umocnieniu dna i skarp cieków. Dodatkowo, zgodnie z pierwotnym brzmieniem punktu I.2.9 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, prace w korytach Śleza, Sulisławka, Dopływ poniżej Sulisławki, Dopływ w Niemczy, Piekelnik, Dopływ z Goli Dzierżoniowskiej, Dopływ z Kietlina, Krasawa należy prowadzić pod nadzorem specjalisty ichtiologa, który powinien kontrolować teren nie rzadziej niż raz na 3 dni. Zmiana warunku polega na wyeliminowaniu konieczności prowadzenia nadzoru ichtiologicznego podczas prowadzenia prac na ciekach Sulisławka, Dopływ poniżej Sulisławki, Dopływ w Niemczy, Piekelnik, Dopływ z Goli Dzierżoniowskiej, Dopływ z Kietlina, Krasawa. Zgodnie z dokumentacją sprawy oraz ogólnie dostępnymi informacjami ze zdjęć satelitarnych, rzeki te nie sprzyjają występowaniu ichtiofauny z uwagi na jedynie okresowe prowadzenie wody lub niski stan wód (brak siedlisk dogodnych dla ryb). Z tego względu GDOŚ uznał, że prowadzenie nadzoru ichtiologicznego na ciekach, które nie stanowią siedlisk chronionych gatunków ryb, jest bezcelowy. Natomiast z uwagi na możliwość występowania śliza *Barbatula barbatula* w rzece Ślezie, uznano za zasadne wprowadzenie obowiązku przeprowadzenia przez specjalistę ichtiologa kontroli koryta rzeki pod kątem obecności okazów tego gatunku. W przypadku stwierdzenia bytowania śliza, prace w korycie Ślezy oraz jej skarp brzegowych można prowadzić wyłącznie w okresie od 30 czerwca do 1 marca, z zachowaniem ciągłości morfologicznej koryta.

Z uwagi na występowanie siedlisk i szlaków migracji płazów w buforze oddziaływania inwestycji GDOŚ wprowadził korekty w punkcie I.2.10 decyzji RDOŚ we Wrocławiu dotyczące lokalizacji wygradzeń tymczasowych. Dodatkowo uszczegółowiony został zapis dotyczący kontroli zabezpieczeń prowadzonych przez specjalistę herpetologa, poprzez wskazanie ich częstotliwości - w szczycie sezonowych migracji wiosennych (od 15 lutego do 15 maja) i jesiennych (od 15 września do 31 października) raz dziennie, w pozostałym okresie raz na 2 dni.

W zreformowanym punkcie I.2.11 decyzji RDOŚ we Wrocławiu wskazano dodatkowo, że w trakcie prac budowlanych należy unikać tworzenia okresowych zastoisk wodnych, a jeżeli powstaną, specjaliści herpetolog i ichtiolog, przed ich zasypaniem, dokonają lustracji zastoisk wodnych pod kątem występowania w nich zwierząt.

W punkcie I.2.12 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, warunek został doprecyzowany o szczegółowe wytyczne jakimi należy się kierować w trakcie projektowania i utrzymania systemu odwodnienia drogi.

Koniecznym było zmodyfikowanie również punktu I.2.13 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, ponieważ warunek w brzmieniu nadanym przez RDOŚ we Wrocławiu nie ma odzwierciedlenia w aktach sprawy. W raporcie oos (str. 828-829) nie wskazano z całkowitą pewnością, że staw ten pozostanie nienaruszony.

W celu ochrony zwierząt, w szczególności batrachofauny, w punkcie I.2.14 uszczegółowiono zasady likwidacji zbiorników, a także sformułowano wytyczne dotyczące budowy siedlisk zastępczych dedykowanych płazom.

Zmiana punktu I.2.15 decyzji RDOŚ we Wrocławiu polega na usunięciu nasadzeń pnączy. Pnącza przy drodze, poza pozytywnym oddziaływaniem osłonowym i wygłuszającym, mogą również powodować przyciąganie owadów, a co za tym idzie nietoperzy, w otoczenie drogi. Nasadzenie pnączy wzdłuż drogi może również powodować utworzenie struktury liniowej wykorzystywanej przez nietoperze do echolokacji, koncentrując ich przeloty wzdłuż drogi zamiast nakierowywać je do światła przejścia dla zwierząt. Dodatkowo niektóre owocujące gatunki pnączy mogą przyciągać ptaki w otoczenie drogi, co może powodować wzrost śmiertelności wśród tych gatunków.

GDOŚ uznał za konieczne zmodyfikowanie punktu I.2.19 decyzji RDOŚ we Wrocławiu dotyczącego kontroli szczelności ogrodzeń naprowadzająco-ochronnych. Zgodnie z nowym brzmieniem warunku kontrole szczelności ogrodzeń należy wykonywać jednokrotnie w lutym/marcu (przed migracjami wiosennymi płazów) oraz jednokrotnie w sierpniu (przed migracjami jesiennymi płazów) przez cały okres użytkowania drogi.

W punkcie I.2.20 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, z uwagi na fakt, że droga ekspresowa stanowi całkowitą barierę ekologiczną dla zwierząt lądowych, także płazów, GDOŚ wskazał konieczność kontroli drożności przejść dla zwierząt oraz elementów systemu odwodnienia dotyczących zabezpieczenia przed wpadaniem płazów dwa razy w roku, uwzględniając okresy nasilonych migracji płazów.

Analiza sprawy wykazała konieczność uchylenia warunku zawartego w punkcie I.3.2 decyzji RDOŚ we Wrocławiu i umorzenia postępowanie organu I instancji w tym zakresie. Powyższy warunek należało usunąć z decyzji z uwagi na fakt, że zastosowanie siatek mających na celu wymuszenie wysokości przelotu nad drogą, może stanowić dodatkowe zagrożenie dla ptaków i nietoperzy. W uzupełnieniu z 14 października 2022 r., znak: O/WR.I-2.532.1.2021.KO, wnioskodawca wskazał, że brak mu znanych opracowań/publikacji na temat proponowanego sposobu ograniczenia kolizji ptaków przy pomocy siatki. W opinii wnioskodawcy celem zastosowania siatki ma być wymuszenie zwiększenia wysokości przelotu nad drogą, a wielkość oczek siatki (5 mm) zapewni w dzień odpowiednią widoczność, a napięcie siatki spowoduje, że ewentualny wlot w nią ptaka będzie powodował odbicie, a nie zaplątanie. W ocenie GDOŚ siatki mogą stanowić śmiertelne niebezpieczeństwo dla ptaków, gdyż uderzenie ptaka może mieć podobne skutki jak w przypadku zderzenia z gładką powierzchnią, np. szybą. Ponadto siatki o oczkach 5 mm nie są gwarancją tego, że ptak się w nią nie zaplącze dziobem bądź pazurami.

W punkcie I.3.4 decyzji RDOŚ we Wrocławiu doprecyzowano, że przejścia dla małych zwierząt zespolone z ciekami, wskazane w zreformowanym przez GDOŚ warunku I.3.10. muszą zostać wyposażone w obustronne półki szerokości 0,75 m, wyniesione min. 0,1 m ponad zwierciadło średniej rocznej wody w cieku. Zakazano także stosowanie suchych półek z koszy kamiennych (gabionów).

Zmiana punktu I.3.6 decyzji RDOŚ we Wrocławiu polega na uszczegółowieniu zasad wykonania samodzielnych przejść dla małych zwierząt i zagospodarowania terenu wokół nich.

Wykonanie przejść według wytycznych przedstawionych w warunku ma na celu zachęcanie zwierząt do korzystania z przejść.

Organ odwoławczy uznał za zasadne zmodyfikowanie warunku dotyczącego zbiorników retencyjnych, zawartego w punkcie I.3.8 decyzji RDOŚ we Wrocławiu Zbiorniki retencyjne naziemne zlokalizowane będą poza obszarami najść odpowiadającymi szerokości światła przejść. Zbiorniki te będą ogrodzone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych. W warunku GDOŚ określił parametry ogrodzenia, a także sposób jego połączenia z bramą lub furtką. Istotne jest, aby ogrodzenie na całej długości było szczelne. Jednocześnie dopuszczono możliwość pozostawiania nieogrodzonych zbiorników, w przypadku braku możliwości zlokalizowania ich poza strefą najścia do przejść dla zwierząt – wówczas zbiorniki będą musiały zostać dostosowane dla zwierząt zgodnie z zasadami przedstawionymi w warunku.

Modyfikacja w punkcie I.3.10 decyzji RDOŚ we Wrocławiu wynika ze zwiększenia szerokości półek w przejściu projektowanym w km ok. 71+201 (obiekt C4.1-P18) z uwagi na występujący w km 71+150 – 71+380 lokalny korytarz migracji ssaków ziemnowodnych.

Z punktu I.3.11 decyzji RDOŚ we Wrocławiu usunięto zapis o konieczności wykonania wygrodzień ochronno-naprowadzających na odcinku 100 m od przejścia dla zwierząt (konkretne lokalizacje wygrodzień wskazane zostały w warunku zawartym w punkcie I.3.12 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, zmodyfikowanym w punkcie 22 niniejszej decyzji). Dodatkowo organ odwoławczy uszczegółowił sposoby zabezpieczenia ogrodzenia głównego przed dostawaniem się płazów na drogę poprzez doprecyzowanie sposobu uszczelnienia bram oraz zabezpieczenia zjazdów z drogi głównej.

Punkt I.3.12 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, został zmodyfikowany przez GDOŚ poprzez doprecyzowanie pierwotnie wskazanej lokalizacji ogrodzeń oraz korektę ich długości, w celu zapewnienia optymalnej ochrony bytującej herpetofauny i innych małych zwierząt.

W punkcie I.3.15 decyzji RDOŚ we Wrocławiu doprecyzowano zakres barwy światła w celu zmniejszenia negatywnego oddziaływania na nietoperze.

Organ odwoławczy wskazał w punkcie II.2.1 decyzji RDOŚ we Wrocławiu na konieczność uzupełnienia nasadzonej zieleni w przypadku stwierdzenia ubytków w nasadzeniach, przez cały okres prowadzonego monitoringu udatności nasadzeń. Termin nasadzeń uzupełniających ustalany będzie we współpracy ze specjalistą dendrologiem lub botanikiem, uczestniczącym w monitoringu ich udatności. Przy ustalaniu terminu uwzględniony będzie rodzaj zastosowanych sadzonek (z zakrytym bądź odkrytym systemem korzeniowym), gatunki drzew i uwarunkowania meteorologiczne. Dodatkowo uzupełniono punkt II.2.2 decyzji RDOŚ we Wrocławiu o wskazanie konieczności przekazania wyników monitoringu siedliska *91E0 Nadleśnictwu Henryków.

Punkt II.2.3 decyzji RDOŚ we Wrocławiu został zreformowany poprzez wskazanie RDOŚ we Wrocławiu jako organu, do którego należy przedłożyć wyniki prowadzonych kontroli. Wyniki te należy także przekazać do wiadomości GDOŚ.

IV. Oddziaływanie w zakresie emisji hałasu, gazów i pyłów do powietrza oraz drgań dynamicznych.

Przedmiotowa inwestycja stanowi przedsięwzięcie, które może negatywnie oddziaływać na środowisko poprzez emitowanie gazów i pyłów do powietrza oraz hałasu do środowiska. Na etapie realizacji inwestycji źródłem powyższych emisji będą pracujące maszyny budowlane oraz sprzęt transportowy. Skala tych oddziaływań będzie jednakże ograniczać się do miejsca realizacji inwestycji oraz terenów bezpośrednio z nim sąsiadujących i będzie wiązała się jedynie z wystąpieniem czasowych i odwracalnych uciążliwości na tych terenach, nie będzie powodować znaczących negatywnych oddziaływań przedsięwzięcia na środowisko, w tym na życie i zdrowie ludzi. Oddziaływania w zakresie generowania hałasu, gazów oraz pyłów, generowane przez planowane przedsięwzięcie na etapie jego budowy będą dodatkowo ograniczane w związku z nałożonymi przez organ pierwszej instancji warunkami, m.in. w punktach I.2.22 (obowiązek zraszania dróg technologicznych w okresach suszy oraz zabezpieczenie pylistych materiałów sypkich przed ich rozwiewaniem np. poprzez przykrycie plandekami), I.2.23 (obowiązek transportowania materiałów sypkich wywrotkami wyposażonymi w oponcze ograniczające pylenie), I.2.24 (ograniczenie możliwości wykonywania robót budowlanych do pory dnia), I.2.25 (zaplecza budowy będą zlokalizowane poza terenami mieszkaniowymi, w odległości nie mniejszej niż 100 m od terenów podlegających ochronie akustycznej), zaskarżonej decyzji.

Oddziaływanie planowanego przedsięwzięcia w zakresie emisji gazów i pyłów do atmosfery na etapie eksploatacji przedsięwzięcia wiąże się z emisją substancji wskutek spalania paliw w silnikach pojazdów poruszających się ruchem kołowym w ramach planowanej drogi. W celu oceny skali i charakteru ww. oddziaływania autorzy raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko dokonali prognozy emisji w zakresie ilościowym i jakościowym w odniesieniu do takich substancji, jak: PM10, dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, amoniaku, benzenu, ołowiu, węglowodorów aromatycznych, węglowodorów alifatycznych, PM2,5. Analiza została wykonana z pomocą programu OPERAT FB w celu dokonania oceny w zakresie tego, czy nie zostaną przekroczone dopuszczalne poziomy, przewidziane przez przepisy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2010 r. nr 16 poz. 87) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 845). Zgodnie z wynikami analizy przedstawionymi w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz w uzupełnieniach jego treści, w przypadku analizowanego przedsięwzięcia nie przewiduje się przekroczenia dopuszczalnych poziomów ww. substancji ani w prognozie na rok 2025 (rok planowanego oddania przedsięwzięcia do użytku), ani w prognozie na rok 2035 (dziesięć lat po planowanym oddaniu przedsięwzięcia do użytku). GDOŚ uznał wyjaśnienia w ww. zakresie za miarodajne oraz wiarygodne, w konsekwencji nie sformułował wniosków odmiennych od organu pierwszej instancji w powyższym zakresie.

Najbardziej uciążliwy pod względem emisji hałasu będzie okres funkcjonowania przedsięwzięcia, ze względu na długofalowy charakter ww. oddziaływania, którego źródłem będzie

ruch kołowy pojazdów po trasie. Organ pierwszej instancji ustalił na podstawie treści raportu o oś, iż planowane przedsięwzięcie będzie wiązać się z koniecznością zastosowania środków minimalizujących oddziaływanie akustyczne przedsięwzięcia. Ze względu na możliwość wystąpienia przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach chronionych akustycznie, zarówno na podstawie kwalifikacji wspomnianych terenów jako podlegających ochronie akustycznej zgodnie z przepisami aktualnie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i - w przypadku terenów nieobjętych mpzp - według rzeczywistego zagospodarowania terenu w myśl art. 115 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r., poz. 1973 ze zm.), dalej p.o.ś., jako działanie minimalizujące wskazano montaż ekranów akustycznych oraz przewidzenie ewentualnej rezerwy pod ekrany akustyczne.

Przeprowadzone analizy akustycznego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wskazują, że podczas funkcjonowania przedsięwzięcia może nastąpić lokalne przekroczenie standardów jakości środowiska określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112). W celu ograniczenia oddziaływania akustycznego organ pierwszej instancji nałożył w punktach I.3.23, I.3.22 oraz III.5 decyzji RDOŚ we Wrocławiu obowiązek umieszczenia ekranów akustycznych oraz przewidzenia rezerwy pod dodatkowe ekrany akustyczne na odcinkach planowanej drogi ekspresowej, w których wyniki przeprowadzonych prognoz wskazywały na ryzyko przekroczenia ww. norm. GDOŚ w wyniku przeanalizowania raportu o oś dla planowanego przedsięwzięcia w zakresie oddziaływania akustycznego na tereny sąsiadujące stwierdza, że lokalizacja ekranów akustycznych odpowiada miejscom, w których normy w zakresie klimatu akustycznego mogłyby nie być dotrzymane bez ich zastosowania. W szczególności wskazać w tym miejscu należy, iż ekrany będą usytuowane w ciągu planowanej drogi w miejscach, w których oś drogi przebiega w pobliżu nieruchomości, które objęte są ochroną akustyczną, wynikającą z postanowień mpzp oraz na podstawie ich faktycznego zagospodarowania w myśl przepisu art. 115 p.o.ś. W związku z powyższym, GDOŚ uznaje ustalenia organu pierwszej instancji w powyższym zakresie za prawidłowe.

Planowane przedsięwzięcie wiąże się z emisją wibracji wywołanych wskutek pracy ciężkiego sprzętu budowlanego na etapie realizacji przedsięwzięcia, w szczególności podczas przygotowywania podłoża drogi, formowania nasypów oraz warstw podbudowy drogi i nawierzchni drogowej. Wspomniane oddziaływanie na etapie realizacji przedsięwzięcia niesie ze sobą ryzyko uszkodzenia konstrukcji budynków znajdujących się w pobliżu budowanej drogi w postaci pęknięć lub rys na ścianach nośnych lub filarach, a w konsekwencji – obniżenie wytrzymałości wspomnianych budynków. Z informacji zawartych w raporcie o oś, ryzykiem wystąpienia skutków ww. oddziaływania obarczona jest nieruchomość znajdująca się na działce ewidencyjnej o numerze 68, obręb ewidencyjny 0004 Jasień, gmina Niemcza, na terenie której znajduje się budynek mieszkalny o powierzchni 30,46 m² oraz garaż o powierzchni 7,67 m². Planowana trasa S8 w wariantcie WPR1 koliduje z ww. budynkiem w km ok. 80+850. Ze względu na powyższe, w konsekwencji przewiduje się jego wyburzenie. Zgodnie z informacją zawartą w

raporcie ooś ww. budynek wraz z garażem są jedynymi budynkami, które w wyniku realizacji planowanego przedsięwzięcia mają zostać wyburzone.

Na etapie eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się występowania negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na zabudowę sąsiadującą z trasą w postaci drgań ze względu na fakt, iż planowana droga ma być wyposażona w nawierzchnię przystosowaną do przenoszenia ruchu ciężkiego (115 kN/oś).

W celu oceny skuteczności zaproponowanych działań minimalizujących w zakresie ograniczenia negatywnego oddziaływania przedmiotowego przedsięwzięcia na klimat akustyczny organ pierwszej instancji zasadnie nałożył obowiązek wykonania analizy porealizacyjnej w zakresie oddziaływania akustycznego na terenach objętych ochroną akustyczną (pkt V.2 zaskarżonej decyzji). Pomiary, o których mowa w tym punkcie, należy wykonać zgodnie z obowiązującymi referencyjnymi metodykami określonymi w przepisach wydanych na podstawie przepisów p.o.ś. Natomiast w przypadku, gdy ww. pomiary hałasu wykażą przekroczenie ich standardów, zostaną podjęte działania mające na celu minimalizację skutków, w tym wstawienie dodatkowych ekranów akustycznych lub utworzenie obszaru ograniczonego użytkowania.

V. Postępowanie w sprawie przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko oraz postępowanie w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1 i 10 ustawy u.o.o.ś.

Wyniki kontroli decyzji RDOŚ we Wrocławiu z 16 listopada 2021 r. pozwoliły na ustalenie, że organ pierwszej instancji w prawidłowy sposób wypełnił zobowiązanie wynikające z art. 82 ust. 1 pkt 4 ustawy u.o.o.ś., zajmując stanowisko w przedmiocie konieczności przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko w ramach postępowania dotyczącego wydania decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1 i 10 ustawy u.o.o.ś. Mając na uwadze lokalizację przedmiotowego przedsięwzięcia, która ma miejsce ponad 44,5 km od granicy państwa oraz zasięg jego oddziaływania, który ma charakter wyłącznie lokalny (tj. w obrębie pasa drogowego), zasadne było uznanie przez organ pierwszej instancji, iż w wypadku przedmiotowego przedsięwzięcia nie przewiduje się możliwości wystąpienia transgranicznego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. GDOŚ przychyliła się do stanowiska organu pierwszej instancji w powyższym zakresie.

Odnosząc się w tym miejscu do uchylonego pkt III zaskarżonej decyzji, którym RDOŚ we Wrocławiu, przywołując treść przepisu art. 72 ust. 1 pkt 10 ustawy u.o.o.ś., nałożył obowiązek wykonania i przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji, należy zaznaczyć, że na etapie ponownej oceny oddziaływania na środowisko dokonane zostanie ostateczne oszacowanie ilości wód opadowych i roztopowych odprowadzanych z jezdni (wraz z podziałem na miejsca odprowadzania tych wód) i analiza wpływu tych wód na środowisko gruntowo-wodne. Analiza ta uwzględni elementy takie jak: poziom wód gruntowych w miejscach, gdzie wody opadowe i roztopowe odprowadzane będą do gruntu poprzez zbiorniki, możliwości hydrauliczne rowów w przypadku odprowadzania wód

opadowych i roztopowych do ziemi poprzez rowy oraz poziom wód i przepływów w ciekach, jak również możliwości przyjęcia oszacowanej ilości wód opadowych i roztopowych przez odbiorniki oraz kwestia zalewania terenów sąsiednich w związku z odprowadzaniem wód i ich oddziaływania na jednolite części wód. Doprecyzowanie w toku ponownej oceny oddziaływania na środowisko warunków w zakresie sposobów odprowadzania oraz oczyszczania wód opadowych i roztopowych, ma na celu zagwarantowanie sprawnego funkcjonowania systemu odwodnienia drogi. Wnioskodawca zweryfikuje także możliwość montażu ekranów antyodśnieżeniowych w km ok.: 74+300 – 74+750, 75+250 – 75+850, 80+850 – 81+150. Na obecnym etapie brak jest szczegółowych informacji na temat długości obiektów pełniących funkcję przejść dla zwierząt (znane są parametry przestrzeni dostępnych dla zwierząt). Z tego względu brak jest możliwości porównania na jakim odcinku ekrany i siatki, które według wnioskodawcy służyć miałyby ochronie ptaków, miałyby się pokrywać. W ocenie GDOŚ zasadne jest zastąpienie siatek ekranami, jednak będzie to możliwe do wskazania dopiero po szczegółowym zaprojektowaniu obiektów z przejściami dla zwierząt.

Konieczność uchylecia pkt V.1.3. zaskarżonej decyzji, którym RDOŚ we Wrocławiu, wskazał, że wyniki przeprowadzonych działań, o których mowa w pkt V.1.1-V.1.2 w decyzji RDOŚ we Wrocławiu z 16 listopada 2021 r., a także dokumenty potwierdzające udział specjalisty należy przekazać do organu I instancji, należało również wskazać, iż ww. wyniki i dokumenty powinny być przekazane do wiadomości do GDOŚ.

Jak wynika z akt sprawy, RDOŚ we Wrocławiu zapewnił społeczeństwu udział w postępowaniu, zgodnie z art. 79 ust. 1 ustawy u.o.o.ś. i na zasadach określonych w rozdziale 2 „Udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji” ww. ustawy. Obwieszczeniem z 5 lipca 2021 r., znak: WOOŚ.420.47.2020.AMA.23, organ pierwszej instancji zawiadomił społeczeństwo m.in. o przystąpieniu do przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, o możliwości zapoznania się z dokumentacją sprawy oraz o możliwości składania uwag i wniosków. Społeczeństwo miało możliwość zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy w okresie nie krótszym niż 21 dni. W uzasadnieniu decyzji organ zawarł informacje o przeprowadzonym udziale społeczeństwa w postępowaniu, a także odniósł się do wniesionych w toku udziału społeczeństwa uwag i wniosków. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska przychyła się do stanowiska organu pierwszej instancji. Podkreślić należy, że część uwag i wniosków dotyczyła zagadnień będących przedmiotem rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Dotyczy to w szczególności emisji hałasu, emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do atmosfery, drgań dynamicznych i ich wpływu na budynki, konieczności wykonania kompensacji w związku z planowaną wycinką drzew, jak i podnoszonych w odwołaniu uwag dotyczących projektowanego przejścia dla zwierząt w dolinie Ślęzy, zachowania drożności korytarzy ekologicznych, a także integralności i spójności obszarów Natura 2000 i oddziaływania drogi na te obszary. Do powyższych zagadnień Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska odniósł się w uzasadnieniu do niniejszej decyzji.

Odnosząc się z kolei do pozostałych zarzutów podniesionych w złożonym odwołaniu, GDOŚ wyjaśnia, co następuje:

Ad. 4

Strony podniosły zarzut naruszenia art. 7, art. 77 § 1, art. 80 oraz 107 § 3 k.p.a. poprzez brak oceny obciążonego licznymi wadami merytorycznymi środka dowodowego w postaci opinii firmy Mentor Consulting. Zdaniem Stowarzyszenia Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, organ I instancji nie dokonał wyczerpującego zebrania i rozpatrzenia całego materiału dowodowego oraz wydania orzeczenia opartego na zasadzie prawdy obiektywnej.

W cenie GDOŚ zarzut ten nie jest słuszny. Po analizie dokumentacji sprawy, uzupełnionej przez inwestora, GDOŚ uznał, iż została ona zgromadzona w stopniu wystarczającym do pełnego i prawidłowego rozpoznania sprawy, wypełniając dyspozycję zawartą w art. 77 § 1 k.p.a. W myśl art. 80 k.p.a., w sprawie dokonano także oceny badanych okoliczności na podstawie całokształtu materiału dowodowego, tj. na podstawie weryfikacji zebranych w sprawie dokumentów, uzyskanych przez RDOŚ we Wrocławiu stanowisk właściwych organów oraz przedłożonych przez wnioskodawcę wyjaśnień (zarówno na etapie postępowania prowadzonego przez organ I instancji, jak i w postępowaniu odwoławczym) oraz uwag złożonych przez strony postępowania, także na etapie postępowania z udziałem społeczeństwa. W sprawie podjęto, więc wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając przy tym względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli, zgodnie z zasadą prawdy obiektywnej i zasadą uwzględniania interesu społecznego i słusznego interesu obywateli, wyrażoną w art. 7 k.p.a.

Jednakże, należy zgodzić się z odwołującym, że autorzy raportu oos zaproponowali, aby przejście dla zwierząt zlokalizowane w dolinie Ślęzy o oznaczeniu C4.1-ED8 było mostem krajobrazowym o następujących parametrach: szerokość min. 30 m po południowej stronie rzeki, 45 m po północnej stronie rzeki, światło pionowe obiektu min. 10 m. Natomiast we wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także w piśmie z 8 marca 2021 r., inwestor przedstawił propozycję budowy przejścia o charakterze przejścia dla dużych zwierząt o parametrach wynoszących min. 30 m szerokości po obu stronach rzeki i świetle pionowym min. 5 m. W ocenie GDOŚ zebrany materiał dowodowy w sprawie, uwarunkowania przyrodnicze i przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza umożliwiają stwierdzenie, że przejście o parametrach zaproponowanych przez inwestora jest wystarczające w przedmiotowej lokalizacji. Organ I instancji prawidłowo wywiązał się z obowiązku zawartego w art. 107 § 3 k.p.a. i słusznie wskazał w zaskarżonej decyzji (str. 40 i 41), że *zgodnie z danymi zawartymi w „Poradniku projektowania przejść dla zwierząt i działań ograniczających śmiertelność fauny przy drogach” (Kurek, 2010) przejście dolne duże zespolone z ciekami w formie mostu lub estakady winno posiadać wysokość co najmniej 5 m, co w przypadku, gdy przejście zapewnia odpowiednie parametry jest często wykorzystywane zarówno przez duże ssaki drapieżne (wilka, rysia), ssaki kopytne (dzika, sarnę, jelenia szlachetnego i łosia), jak również ssaki o ziemnowodnym trybie życia (wydrę i bobra) oraz średnie i małe drapieżniki (lisa, jenota, borsuka, kuny, tchórzka, gronostaja, łasicę). Biorąc pod uwagę konieczność minimalizacji barierowego oddziaływania dróg na korytarze ekologiczne i siedliska o znaczeniu europejskim, krajowym i regionalnym, zarówno w odniesieniu do terenów leśnych, jak i wodno-błotnych, przejścia dolne duże zespolone z ciekami w formie mostu lub estakady o wysokości > 5 m odgrywają priorytetową rolę. Obiekty dolne zespolone z rzeką pełniące funkcję przejścia dla dużych zwierząt powinny posiadać szerokość minimalną (światło poziome) > 2 x szerokość koryta rzeki oraz wysokość minimalną (światło pionowe) > 5 m. Zakładając,*

że szerokość czynnego koryta rzeki Ślęzy wynosi 3-5 m, w omawianym przypadku, minimalna szerokość przestrzeni dostępnej dla zwierząt po obu stronach cieku - według ww. autorów opracowania oraz Inwestora wynosić powinna 10 m. Organ odwoławczy wskazuje, że przestrzenie dostępne dla zwierząt po obu stronach rzeki Ślęzy będą miały szerokość min. 30 m, więc nieuprawnione jest twierdzenie odwołującego, że zaplanowano obiekt o parametrach minimalnych.

Stowarzyszenie Pracownia na Rzecz Wszystkich Istot wniosło o uchylenie decyzji RDOŚ we Wrocławiu z 16 listopada 2021 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji. Zgodnie z art. 138 § 2 k.p.a. organ odwoławczy może uchylić zaskarżoną decyzję w całości i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji, gdy decyzja ta została wydana z naruszeniem przepisów postępowania, a konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie. Przepis powyższy nie może być interpretowany rozszerzająco, bowiem zasadą jest merytoryczne rozpoznanie i rozstrzygnięcie sprawy przez organ odwoławczy. Mając na uwadze zasadę dwuinstancyjności postępowania administracyjnego, którego istotą jest zapewnienie stronom prawa do dwukrotnego rozpatrzenia i rozstrzygnięcia sprawy, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w ramach postępowania odwoławczego dokonał analizy zgromadzonego materiału dowodowego, w tym wniosku o wydanie decyzji, raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wraz z uzupełnieniami, zaskarżonej decyzji oraz wniesionego odwołania. W toku postępowania odwoławczego organ drugiej instancji rozpatrzył sprawę w pełnym zakresie co do okoliczności faktycznych i prawnych, nie znajdując przesłanek uzasadniających uchylenie przedmiotowej decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji. Część zaskarżonej decyzji była niezgodna z przepisami prawa lub z punktu widzenia celowości podjętego rozstrzygnięcia, co uzasadniało jej uchylenie w tej części i merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy, bądź, w przypadku bezprzedmiotowości postępowania, uchylenie części decyzji i jego umorzenie. Pozostała część decyzji jest w ocenie organu odwoławczego prawidłowa, co uzasadnia pozostawienie tej części decyzji bez zmian.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.

Pouczenie

- Niniejsza decyzja jest ostateczna w administracyjnym toku instancji. Na decyzję, zgodnie z art. 50 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2022 r., poz. 329), dalej p.p.s.a., służy skarga wnoszona na piśmie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, za pośrednictwem GDOŚ, w terminie 30 dni od dnia jej doręczenia.
- wnoszący skargę, zgodnie z art. 230 p.p.s.a. w związku z § 2 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2003 r. w sprawie wysokości oraz szczegółowych zasad pobierania wpisu w postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2021 r. poz. 535), obowiązany jest do uiszczenia wpisu od skargi w kwocie 200 zł. Wnoszący skargę, co wynika z art. 239 p.p.s.a., może być zwolniony z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych;
- wnoszącemu skargę, zgodnie z art. 243 p.p.s.a., może być przyznane, na jego wniosek, prawo pomocy. Wniosek ten wolny jest od opłat sądowych.

z upoważnienia
Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
Zastępca Generalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska
Michał Kuis

Otrzymują:

1. Jacek Dzikowski – pełnomocnik Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad
2. ██████████ – pełnomocnik Stowarzyszenia Pracownia na rzecz Wszystkich Istot
3. Pozostałe strony postępowania na podstawie art. 49 k.p.a. w związku z art. 74 ust. 3 ustawy u.o.o.ś.

Do wiadomości:

1. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu